

Prva ocena stanja v kmetijstvu

2021

Poročilo je pripravil KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE (KIS) v okviru analitične naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2021, katere naročnik in financer je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP).

Publikacija je v elektronski obliki objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije <http://www.kis.si/>.

Uredila:

Tanja TRAVNIKAR

Avtorji:

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja)

Sara BELE (zunanja trgovina)

Jure BREČKO (živinoreja)

Ana HITI DVORŠAK (rastlinska pridelava)

Maja KOŽAR (dohodek)

Luka LOŽAR (živinoreja)

Ben MOLJK (živinoreja)

Tanja TRAVNIKAR (gospodarska gibanja, cene, kmetijska politika)

Barbara ZAGORC (rastlinska pridelava)

Fotografije na naslovnici:

Darinka KORON

Vida REZAR

Gozdarski inštitut Slovenije

Ljubljana, 30. november 2021

Kazalo vsebine

POVZETEK	9
1 GOSPODARSKA GIBANJA	10
2 OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	10
3 CENE V KMETIJSTVU	13
4 UKREPI KMETIJSKE POLITIKE	15
5 PRVA OCENA EKONOMSKIH REZULTATOV KMETIJSTVA	25
6 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	26
7 STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V SLOVENIJI	29
8 PREGLED PO POMEMBNEJŠIH KMETIJSKIH TRGIH	32
8.1 Pšenica	32
8.2 Ječmen	34
8.3 Koruza za zrnje	36
8.4 Oljna ogrščica	37
8.5 Krompir	39
8.6 Jabolka, hruške in breskve	40
8.7 Grozdje in vino	43
8.8 Meso govedi	45
8.9 Meso prašičev	47
8.10 Perutninsko meso	49
8.11 Meso drobnice	51
8.12 Mleko	52
8.13 Jajca	54
9 LITERATURA IN VIRI	56

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pridelava poljščin; 2020 in 2021	11
Preglednica 2:	Pridelek sadja; 2020 in 2021	12
Preglednica 3:	Pridelava grozdja; 2020 in 2021	12
Preglednica 4:	Obseg proizvodnje pomembnejših živalskih proizvodov v letih 2019 in 2020 ter ocena za leto 2021	12
Preglednica 5:	Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov na letni ravni v letih 2019 in 2020 ter ocena za leto 2021	14
Preglednica 6:	Nominalni indeksi cen inputov za kmetijstvo na letni ravni v letih 2019 in 2020 ter ocena za leto 2021	14
Preglednica 7:	Višina ovojnice za neposredna plačila in porazdelitev po shemah; 2017–2021	16
Preglednica 8:	Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih (000 EUR) (do 31.8.2021)	22
Preglednica 9:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; leto 2020 ter obdobje januar–avgust v letih 2020 in 2021	28
Preglednica 10:	Odkup in kakovost pšenice v času žetve; 2017–2021	33

Kazalo slik

Slika 1: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov; 2009–2020 in ocena 2021 (2015 = 100)	13
Slika 2: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih; 2009–2020 in ocena 2021 (2015 = 100).....	13
Slika 3: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov, cen inputov v kmetijstvu in cenovno-stroškovna pariteta; 2009–2020 in ocena 2021 (2015 = 100)	15
Slika 4: Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov v obdobju januar–avgust 2009–2021 in januar–december 2009–2020 ter ocena za leto 2021 (mio EUR)	26
Slika 5: Indeks izvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2021 (mesec tekočega leta na isti mesec preteklega leta; %).....	26
Slika 6: Indeks uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2021 (mesec tekočega leta na isti mesec preteklega leta; %).....	27
Slika 7: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	32
Slika 8: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	33
Slika 9: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	34
Slika 10: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	35
Slika 11: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena).....	36
Slika 12: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena).....	37
Slika 13: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena).....	37
Slika 14: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena).....	38
Slika 15: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	39
Slika 16: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena).....	40
Slika 17: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	40
Slika 18: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	41
Slika 19: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	43
Slika 20: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	44
Slika 21: Spremembe prirasta govedi v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2016–2020 = 100)	45
Slika 22: Odkupne cene mlade pitane govedi (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021	46
Slika 23: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju govedi (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	46

Slika 24: Spremembe prirasta prašičev v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2016–2020 = 100)	47
Slika 25: Odkupne cene pitanih prašičev (do 150 kg; živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021	48
Slika 26: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju prašičev – kupljena krma (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena).....	48
Slika 27: Spremembe prirasta perutnine v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2016–2020 = 100)	49
Slika 28: Odkupne cene pitanih piščancev (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021	50
Slika 29: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju piščancev (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	50
Slika 30: Odkupne cene jagnjet (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021	51
Slika 31: Osnovni ekonomski kazalci pri prireji jagnjet (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	51
Slika 32: Spremembe proizvodnje mleka v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2015–2019 = 100)	52
Slika 33: Odkupne cene mleka po mesecih (EUR/t); 2020 in 2021.....	53
Slika 34: Osnovni ekonomski kazalci pri prireji mleka (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	53
Slika 35: Odkupne cene jajc po mesecih (EUR/000 kosov); 2020 in 2021	54
Slika 36: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji jajc (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)	54

Okrajšave in simboli

% – odstotek

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje

BDP – bruto domači proizvod

CT – carinska tarifa

ČD – čebelja družina

EK – ekološko kmetovanje

EKSRP – Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

EU – Evropska unija

EUR – evro

FN – Falling Number

GVŽ – glava velike živine

ha – hektar

kg – kilogram

KIS – Kmetijski inštitut Slovenije

KMG – kmetijsko gospodarstvo

KOPOP – kmetijsko-okoljska-podnebna plačila

KZU – kmetijsko zemljišče v uporabi

l – liter

Leader – Links between actions for the development of the rural economy

mio – milijon

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

OMD – območja z omejenimi dejavniki

PDM – polnovredna delovna moč

PRP – Program razvoja podeželja

SKP – Skupna kmetijska politika

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

t – tona

TIS – tržno informacijski sistem

UMAR – Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj

ZIUPOPDVE – Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19

Spremna beseda k Prvi oceni stanja v kmetijstvu – Jesensko poročilo

Kmetijski inštitut Slovenije poleg Poročila o stanju kmetijstva, gozdarstva in ribištva (*Zeleno poročilo*) vsako leto pripravi tudi *Jesensko poročilo*. Gre za strokovno publikacijo, ki podaja prve informacije o proizvodnih in ekonomskih rezultatih slovenskega kmetijstva v tekočem letu. Poročilo izide konec tekočega leta in je do izida Zelenega poročila (končne ocene stanja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva) dostopno na straneh Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Poročilo se začne s kratkim povzetkom osnovnih rezultatov in kazalnikov v kmetijstvu, v nadaljevanju pa so predstavljene ključne informacije o napovedih in prvih ocenah gospodarskih gibanj, obsegu kmetijske proizvodnje, cenah v kmetijstvu, ukrepih kmetijske politike, ekonomskem rezultatu kmetijstva, zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi in strukturi kmetijskih gospodarstev. Najobsežnejše je zadnje poglavje poročila, ki podrobneje predstavi prve rezultate najpomembnejših kmetijskih trgov v Sloveniji. Tako so podane prve ocene na področju rastlinske pridelave (pšenica, ječmen, koruza za zrnje, oljna ogrščica, krompir, jabolka, hruške, breskve, grozdje in vino) in živinoreje (meso govedi, meso prašičev, perutninsko meso, meso drobnice, mleko in jajca).

Jesensko poročilo, ki je pred vami, predstavlja prvo oceno proizvodnih in ekonomskih rezultatov slovenskega kmetijstva v letu 2021 in je pripravljeno na podlagi razpoložljivih statističnih in drugih informacij, ki so bile na voljo do 23. novembra 2021. V tem času so na voljo le predhodni statistični podatki o proizvodnji nekaterih pomembnejših rastlinskih pridelkov in ocene indeksov cen na letni ravni, podatki o odkupu kmetijskih proizvodov in zakolu živine v klavnicah za obdobje prvih devetih mesecev tekočega leta ter začasni podatki o zunanji trgovini za obdobje prvih osmih mesecev tekočega leta. To pomeni, da za zanesljivejše (končne) ocene sprememb skupnega obsega kmetijske proizvodnje, cen in dohodkov v kmetijstvu manjkajo še nekatere informacije. V živinoreji je v tem času problematična zlasti ocena obsega proizvodnje, medtem ko je v rastlinski proizvodnji težje oceniti letne spremembe cen. Obseg živinoreje je v splošnem močno odvisen od sprememb v številu živine, pri prašičih, zlasti pa pri drobnici, pa tudi od obsega zakola izven klavnic, o čemer med letom ni podatkov. Pri govedu zanesljivost ocen na osnovi razpoložljivih statističnih podatkov zmanjšuje tudi dejstvo, da statistika od leta 2007 dalje domačo proizvodnjo mesa ter prirast izračunava na osnovi podatkov registra govedi, ki niso javno dostopni in se lahko predvsem pri zunanji trgovini z živim govedom precej razlikujejo od objavljenih podatkov v okviru statistike zunanje trgovine. V okviru rastlinske pridelave mesečni indeksi cen ne povedo veliko o spremembi cen na povprečni letni ravni, saj zaradi sezonskih uteži na letni ravni prevlada cena v obdobju največjega odkupa. Napovedi sprememb cen na letni ravni so zato v tem času problematične zlasti pri poznih posevkih, sadju in grozdju, kjer se večina pridelka odkupi v zadnjih mesecih leta, torej v mesecih, za katere trenutno še ni podatkov.

Primerjava jesenskih ocen s končnimi rezultati za obdobje predhodnih petih let (2016–2020) kaže, da so odstopanja pri posameznih parametrih lahko precejšnja, medtem ko so nakazane smeri sprememb za kmetijstvo kot celoto že dokaj zanesljive.

POVZETEK

Po prvih ocenah bo obseg kmetijske pridelave v letu 2021 za okoli desetino manjši v primerjavi z letom prej in bo tudi podpovprečen glede na zadnjih pet let. Pri tem se bo rastlinska pridelava občutno zmanjšala (za približno 18 %), obseg živinoreje pa bo na podobni ravni oziroma za odstotek večji. Manjše letine so bile pri vseh pomembnejših rastlinskih pridelkih, najbolj pa pri sadju, grozdju, silažni koruzi, krompirju, oljni ogrščici in hmelju. V živinoreji se ocenjuje manjši obseg proizvodnje le pri prireji perutninskega mesa ter pri pridelavi medu.

Na področju cen se pričakuje pomembno višje cene pri rastlinskih pridelkih (nominalno za približno 11 %), nekoliko višje bodo tudi cene v živinoreji (nominalno za približno 3 %). Na skupni ravni se bodo tako cene kmetijskih pridelkov nominalno povišale za približno 6 %. Kljub temu, da bodo cene opazno višje pa le-te ne bodo dohajale pomembno višjih cen proizvodnih stroškov. Inputi za kmetijstvo se bodo na skupni ravni nominalno zvišali za več kot 8 %, kar bo poslabšalo cenovno-stroškovno razmerje v kmetijstvu. Največje podražitve cen so pri gnojilih, energentih in krmi.

Ocenjuje se, da bodo dohodki v kmetijstvu v letu 2021 občutno slabši (ocena KIS na podlagi razpoložljivih statističnih podatkov in ekspertnih ocen). Faktorski dohodek kmetijstva se bo v primerjavi s predhodnim letom realno zmanjšal za več kot četrtno in bo občutno pod ravniyo zadnjega petletnega povprečja in na ravni najslabših let v daljšem časovnem obdobju. To poslabšanje bo predvsem zaradi manjšega fizičnega obsega rastlinske pridelave ter občutnega povečanja stroškov pridelave. Kljub višjim cenam rastlinskih pridelkov bodo dohodkovni kazalci slabši v sadjarstvu, vinogradništvu in tudi pri pridelavi hmelja in krompirja. Dohodkovni kazalci pa bodo ugodnejši pri pridelavi žit, oljnic in zelenjadnic, in sicer pri vseh predvsem zaradi višjih cen. V okviru živinoreje bodo po prvih ocenah ekonomski rezultati slabši le pri prireji prašičev (nizke odkupne cene), reji perutnine (manjša proizvodnja) in pri pridelavi medu (ena najslabših letin do zdaj). Ostali ekonomski kazalci v živinoreji pa bodo ugodni, izboljšanje glede na predhodno leto se ocenjuje pri prireji govedi (večja prireja, višje cene), prireji drobnice (višje cene) ter pri prireji mleka in jajc (zaradi večje prireje pri obeh, pri mleku pa tudi zaradi višje cene).

Proračunske podpore, ki so v strukturi dohodkov v kmetijstvu zelo pomembne, bodo v letu 2021 na skupni ravni nekoliko višje kot v letu 2020 (ocena KIS). Nekoliko manj izplačil bo za neposredna plačila, bistveno več izplačil pa bo za izredne intervencijske ukrepe v povezavi z epidemijo covid-19 in odpravljanjem posledic naravnih nesreč.

Pri zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi se pričakuje izboljšanje vseh zunanjetrgovinskih kazalcev. Povečanje pričakujemo pri uvozu kakor tudi pri izvozu. Ker se pričakuje bolj intenzivno rast izvoza od uvoza se bo bilanca zunanje trgovine nekoliko izboljšala.

V letu 2021 so bili objavljeni tudi prvi začasni podatki Popisa kmetijstva 2020. V Sloveniji se je s kmetijsko dejavnostjo v letu 2020 ukvarjalo 67.915 kmetijskih gospodarstev, kar je za 9 % manj kot pred desetimi leti. V primerjavi z letom 2010 se je za 3 % zmanjšalo tudi število glav velike živine (GVŽ) in to pri vseh kategorijah živali, medtem ko je število ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) ostalo skoraj nespremenjeno (leta 2020: 473.989 ha). Ker je bil upad števila kmetijskih gospodarstev večji od upada števila GVŽ, se je povečalo število živali, ki jih eno živinorejsko gospodarstvo redi. Tako je v letu 2020 ena povprečna živinorejska kmetija redila 9,1 GVŽ (leta 2010: 7,2 GVŽ). Da se procesi koncentracije v kmetijstvu v Sloveniji nadaljujejo kaže tudi raba KZU. Povprečno kmetijsko gospodarstvo Sloveniji je v letu 2020 obdelovalo 7,1 ha KZU (leta 2010: 6,4 KZU).

1 GOSPODARSKA GIBANJA

Po oceni Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR, 2021) se v letu 2021 kljub nadaljevanju težav z epidemijo covid-19 napoveduje, da se bo v Sloveniji bruto domači proizvod (BDP) povečal za 6,1 % (leta 2020: -4,2 %). Večja gospodarska aktivnost bo predvsem posledica okrevanja dejavnosti povezanih z mednarodno menjavo. Rast je zabeležena tudi pri investicijah v opremo in stroje ter pri uvozu in izvozu. Krepi se tudi zasebna potrošnja, rast državne potrošnje pa bo ostala solidna. Ocenjuje se, da bo gospodarska aktivnost v letu 2021 presegla predkrizno raven iz leta 2019, k čemur bo prispevalo tudi nadaljevanje izvajanja vladnih ukrepov pomoči za omilitev negativnih posledic epidemije covid-19.

Večletna ugodna gibanja na trgu dela je v letu 2020 prekinila epidemija covid-19, ko je zaposlenost upadla. Za leto 2021 pa napovedi kažejo izboljšanje kazalcev. Zaposlenost se bo po prvih ocenah povečala za 0,8 % (leta 2020: -0,6 %). Posledično se bosta v povprečju leta znižali tudi obe stopnji brezposelnosti (registrirana na 7,7 %, anketna na 4,7 %). Po ocenah se bo povečala tudi statistično izkazana povprečna bruto plača (realno za +4,3 %), vendar je treba poudariti, da na to rast močno vpliva metodologija izračuna plač (na rezultate v letih 2020 in 2021 precej vpliva izvajanje vladnih ukrepov, povezanih s covid-19)¹.

V letu 2021 se bodo cene življenjskih potrebščin na skupni ravni nekoliko povišale, po prvih ocenah bo inflacija v povprečju leta 1,4-odstotna (leta 2020: -0,1 %). K temu bodo prispevale predvsem višje cene energentov, opazna bo tudi krepitev cen neenergetskega industrijskega blaga. Rast cen hrane in storitev bo zmerna.

2 OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

V letu 2021 so se nadaljevale tako spremenljive vremenske razmere kot pojavi ekstremnih vremenskih dogodkov, ki so močno vplivali na obseg rastlinske pridelave. Jesen je bila v letu 2020 nadpovprečno mokra. Obilne padavine v oktobru so otežile pripravo tal in setev prezimnih posevkov, ki je ponekod zamujala za 10 dni in več. V mesecih meteorološke zime so bile temperature nadpovprečne, z vmesnimi hladnimi obdobji ter nadpovprečnimi padavinami. Letošnjo pomlad so zaznamovale močne pozebe, ki so krojile pridelek večine sadnih vrst. Drugo polovico marca je po obdobju nadpovprečnih temperatur zaznamovala prva močna pozeba, ki je najbolj prizadela zgodnje koščičarje, v začetku aprila pa je druga močna pozeba, ki je bila posledica pritoka polarne zračne mase, prizadela predvsem sadno drevje, vinograde in oljke. Maj je bil izrazito hladen in moker, kar je upočasnilo fenološki razvoj rastlin, oviralo setev koruze in prvo košnjo, razmere pa so bile ugodne za razmah rastlinskih bolezni in škodljivcev. Poletni meseci so bili zelo vroči, kmetijske rastline pa so bile pogosto v vročinskem in tudi sušnem stresu. V avgustu so se pojavila neurja s točo in močan veter. Vegetacijsko obdobje se je zaključilo z nadpovprečno toplim in podpovprečno mokrim septembrom, ki je bilo ugodno za dozorevanje plodov sadnega drevja in grozdja ter njihovo obiranje. Vegetacijsko obdobje, ki se dogovorno prične z aprilom, se je po sušnem marcu začelo z negativno vodno bilanco, ki pa se je zaradi obilnih padavin v maju izboljšala. Rastno obdobje se je zaradi podpovprečnih količin padavin v mesecu septembru tudi

---

¹ V izračun plač se po statistiki šteje zgolj del, ki ga v svoje breme plača delodajalec in ne tudi del, ki ga sofinancira država. Napotitev precejšnjega števila zaposlenih na začasno čakanje na delo in uporaba ukrepa delnega subvencioniranja polnega delovnega časa sta vplivala na zmanjšanje mase plač, izplačanih v breme delodajalca, še bolj pa na zmanjšanje števila zaposlenih oseb, ki so prejela plačo. To je skupaj z izplačanimi dodatki za delo v kriznih razmerah povzročilo precejšnji dvig bruto plače na zaposlenega. Ob prenehanju izvajanja vladnih ukrepov pomoči se lahko pričakuje, da se bo rast plače umirila. Navedena rast plač v obdobju 2020–2021 kot kazalnik gibanja dohodkov zaposlenih ni ustrezna in ni neposredno primerljiva z rastjo plač iz preteklih let, niti z rastjo dohodkov po drugih virih (UMAR, 2020; UMAR, 2021).

zaključilo z negativno vodno bilanco. Primanjkljaji vode so bili največji na Primorskem, Goriškem in na Štajerskem, le v Osrednji Sloveniji se je vegetacijska vodna bilanca zaključila s presežkom (ARSO, 2020; 2021).

Površina kmetijske zemlje v uporabi (KZU) je v zadnjem desetletju precej stabilna z majhnimi medletnimi spremembami, in kot kažejo prve ocene statistike, njen obseg tudi v letu 2021 ostaja zelo blizu ravni preteklih let. V povprečju so se v letu 2021 površine trajnih nasadov zmanjšale za dober odstotek. Površina njiv pa se je spremenila za manj kot odstotek. Na njivah so se v primerjavi z letom prej povečale le površine hmelja (+3 %) in suhih stročnic (+2 %), skoraj na ravni leta prej so ostale površine žita, oljnic in zelene krme z njiv, zmanjšale pa so se površine krompirja (–7 %).

Hektarski pridelki večine rastlinskih pridelkov so bili v letu 2021 manjši kot v letu 2020. Pri žitu so bili večinoma manjši od rekordnih v letu prej, pri čemer so bili, razen pri koruzi za zrnje, večji od povprečja v letih 2016–2020. Letina pšenice je bila blizu rekordnega hektarskega pridelka v letu 2020, medtem ko je kakovostno zaostajala za povprečjem. Hektarski pridelek koruze je bil z 9,1 t/ha za dobrih 15 % manjši kot v letu 2020 in malenkost pod povprečjem zadnjih petih let. Letina oljnic je bila zaradi manjših hektarskih pridelkov vseh pomembnejših oljnic podpovprečna, za skoraj 40 % pa je bil v primerjavi z zelo velikim hektarskim pridelkom v letu 2020 manjši tudi pridelek hmelja.

Preglednica 1: Pridelava poljščin; 2020 in 2021

	Površina (ha)		Indeks 2021/20	Pridelek (t/ha)		Indeks 2021/20	Skupni pridelek (t)		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Pšenica in pira	27.281	26.755	98,1	5,8	5,8	99,4	158.131	154.205	97,5
Ječmen	22.212	21.846	98,4	5,5	5,4	98,9	122.214	118.931	97,3
Tritikala	5.616	5.152	91,7	5,1	5,1	101,3	28.386	26.367	92,9
Koruzza za zrnje	39.836	41.657	104,6	10,8	9,1	84,3	429.925	379.218	88,2
Silažna koruzza*	27.801	27.155	97,7	52,2	43,2	82,7	1.451.208	1.172.109	80,8
Oljna ogrščica	3.320	2.806	84,5	2,6	2,5	95,6	8.543	6.904	80,8
Buče za olje	4.169	4.494	107,8	0,7	0,6	88,1	2.775	2.634	94,9
Soja	1.639	1.893	115,5	3,1	2,9	93,2	5.017	5.401	107,7
Krompir	2.942	2.733	92,9	30,3	24,0	79,4	89.078	65.668	73,7
Hmelj	1.489	1.536	103,2	1,8	1,1	60,8	2.723	1.708	62,7

* glavni posevek

Vir: SURS, preračuni KIS

Na podlagi začasnih podatkov ocenjujemo, da je v letu 2021 skupni pridelek žita predvsem zaradi slabše letine koruze, pa tudi nekoliko manjšega pridelka strnega žita, za približno 8 % manjši od pridelka v letu 2020. Kljub zmanjšanju bo verjetno pridelek žita še vedno med večjimi do zdaj in za slabo desetino nad povprečjem zadnjih petih let (2016–2020). Manjši je tudi pričakovani pridelek oljnic, ki je zaradi slabe letine vseh pomembnejših vrst oljnic in veliko manjše površine oljne ogrščice v primerjavi tudi s podpovprečnim letom 2020 manjši za 8 %.

Po neuradnih informacijah iz različnih virov je zaradi spremenljivih vremenskih razmer pridelek krme s travinja v letu 2021 zelo verjetno količinsko in kakovostno slabši kot v preteklih treh zelo ugodnih letih. Nepredvidljive vremenske razmere so vplivale tudi na pridelavo zelenjadnic, v povprečju bo verjetno njihova letina zaradi hladnega in deževnega maja in spremenljivega poletja, precej povprečna.

Preglednica 2: Pridelek sadja; 2020 in 2021

Pridelek (t)	Vsi nasadi		Indeks 2021/20	Intenzivni nasadi		Indeks 2021/20	Ekstenzivni nasadi		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Jabolka	85.677	30.993	36,2	66.668	27.689	41,5	19.009	3.304	17,4
Hruške	7.885	1.809	22,9	3.884	1.223	31,5	4.001	586	14,6
Breskve	2.429	:		2.031	279	13,7	398	:	
Češplje in slive	3.866	:		581	:		3.285	472	14,4
Marelice	560	83	14,8	469	62	13,2	91	21	23,1
Češnje in višnje	3.641	480	13,2	1.951	177	9,1	1.690	303	17,9
Jagode	2.295	1.641	71,5	2.295	1.641	71,5	-	-	

: ni pojava, - ni podatka
Vir: SURS

Skupni pridelek sadja je bil v letu 2021 predvsem zaradi hudih pozeh izrazito manjši kot v letu prej in naj bi bil le za desetino večji v primerjavi z letom 2017, ko je bilo obranega najmanj sadja do sedaj. V intenzivnih nasadih naj bi pridelali za slabo polovico sadja več kot v letu 2017. Po ocenah na podlagi trenutnih podatkov bo v letu 2021 v intenzivnih nasadih in ekstenzivnih sadovnjakih skupaj obranega za več kot 60 % manj sadja kot v letu prej, skupni pridelek pa bo obsegal le tretjino povprečnega pridelka v obdobju let 2011–2015 (zadnje petletno obdobje brez ekstremnih letin). V ekstenzivnih sadovnjakih se zaradi pozebe in tudi zaradi izrazite alternativne rodnosti obeta le približno petino lanskega pridelka, v intenzivnih nasadih pa naj bi obrali za več kot polovico manj sadja kot v letu prej.

Preglednica 3: Pridelava grozdja; 2020 in 2021

	Površina (ha)		Indeks 2021/20	Pridelek (t/ha)		Indeks 2021/20	Skupni pridelek (t)		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Grozdje skupaj	15.265	14.874	97,4	6,8	5,6	82,4	103.637	83.223	80,3
Belo grozdje	10.599	10.331	97,5	7,0	5,9	84,1	74.349	60.955	82,0
Rdeče grozdje	4.666	4.544	97,4	6,3	4,9	78,1	29.288	22.268	76,0

Vir: SURS

Pridelek grozdja v letu 2021 je po prvih ocenah statistike predvsem zaradi pomladanske pozebe in drugih vremenskih neprilik najmanjši do zdaj. Pridelek belih sort je manjši za 18 %, pridelek pri rdečih sortah pa za 24 %. Kakovost obranega grozdja je bila odlična in napoveduje se vrhunski letnik vina. Pridelek grozdja je ocenjen na približno 83 tisoč ton, kar je za petino manj kot v letu 2020 in v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let (2016–2020).

Preglednica 4: Obseg proizvodnje pomembnejših živalskih proizvodov v letih 2019 in 2020 ter ocena za leto 2021

	2019	2020	Ocena 2021	Indeks 2021/20
Govedo (prirast; 000 t)	82,1	80,0	83,1	103,8
Prašiči (prirast; 000 t)	38,1	34,8	35,3	101,4
Perutnina (prirast; 000 t)	98,1	102,2	96,5	94,4
Drobnica (prirast; 000 t)	3,4	3,6	3,6	100,1
Kravje mleko (000 t)	623,0	630,6	642,9	101,9
Jajca (znesena; milijon kosov)	419,9	391,0	410,0	104,9

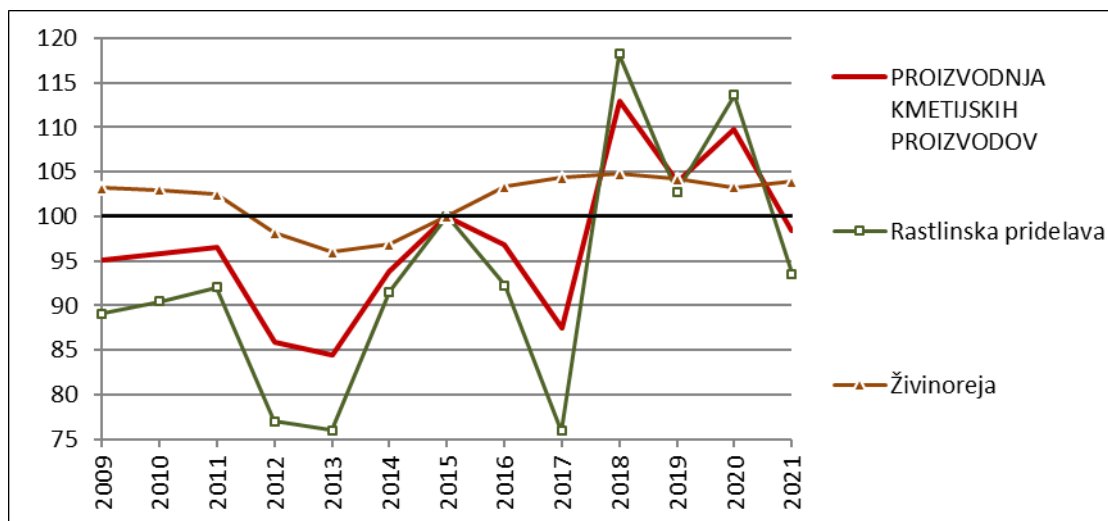
Vir: SURS, KIS (ocena 2021)

Za živinorejo prve ocene na osnovi razpoložljivih podatkov kažejo, da se bo skupni obseg prireje mesa v letu 2021 nekoliko zmanjšal. Povečanje obsega prireje mesa pričakujemo pri prireji govedi in prašičev, opazno pa je zmanjšanje pri reji perutnine. Obseg drobnice bo podoben kot v letu prej. Večja kot v letu 2020 bosta tudi prireja kravjega mleka in prireja jajc.

Pridelava medu v letu 2021 pa je bila ena najbolj katastrofalnih do zdaj. V primerjavi z letom 2020 je bilo po ocenah pridelanega za okoli 70 % manj medu.

Prve ocene za leto 2021 na agregatni ravni kažejo, da se bo v primerjavi s preteklim letom rastlinska pridelava občutno zmanjšala (za slabo petino), predvsem zaradi veliko manjših pridelkov v sadjarstvu in vinogradništvu, pa tudi pri večini drugih pomembnejših skupin pridelkov. Obseg živinorejske proizvodnje se bo po rahlem zmanjšanju v predhodnem letu povečal (za okoli odstotek) in bo na ravni leta 2019. Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov se bo v primerjavi z letom 2021 zmanjšal za okoli desetino in bo nekoliko pod povprečno ravno zadnjih petih let.

Slika 1: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov; 2009–2020 in ocena 2021 (2015 = 100)

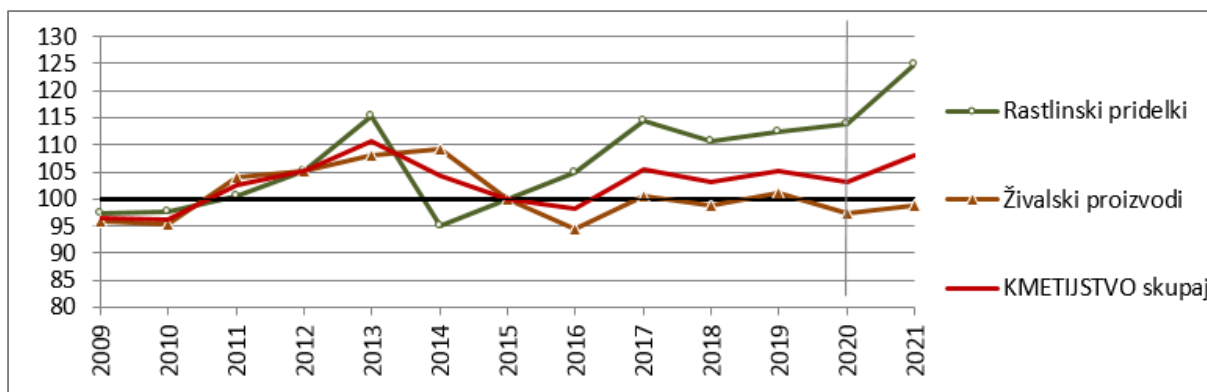

Vir: SURS, preračuni KIS

3 CENE V KMETIJSTVU

V letu 2021 bodo po prvih ocenah statistike cene kmetijskih pridelkov na skupni ravni opazno višje, nominalno za 6,2 %. Ob upoštevanju napovedane inflacije v višini 1,4 % (UMAR, 2021) bo realno zvišanje cen manj izrazito (+4,8 %). Cene kmetijskih pridelkov bodo v letu 2021 po prvih ocenah opazno višje glede na zadnje desetletno povprečje in najvišje po letu 2013, na kar bo vplivalo predvsem izrazito povečanje cen rastlinskih pridelkov.

Slika 2: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih; 2009–2020 in ocena 2021 (2015 = 100)

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov v letu 2021 bodo po napovedih nominalno za 11,2 % višje v primerjavi z letom 2020 (realno +9,8 %), kar pomeni precejšnje povišanje cen pri pridelovalcih. Največje povišanje cen je pričakovati pri žitu, na skupni ravni za 38,0 %, pri čemer se bo najbolj povišala cena koruze za zrnje (+56,8 %), izrazito pa tudi cena pšenice (+21,0 %). Opazno višje cene je pričakovati tudi pri oljnicah (+30,9 %), krompirju (+13,9 %), sadju (+11,0 %) in zelenjadnicah (+9,4 %).

Na skupni ravni leta 2021 so po prvih ocenah napovedane višje cene tudi za živali in živalske proizvode. Te bodo nominalno višje za 3,0 % (realno +1,6 %), vendar bodo kljub temu cene nižje od zadnjega desetletnega povprečja. To povišanje cen bo predvsem zaradi opazno višje cene govejega mesa (+6,7 %) in tudi kravjega mleka (+2,5 %). Pri ostalih pomembnejših živalskih proizvodih je pričakovati nižje cene. Najbolj se bo cena znižala pri prašičjem mesu (−7,4 %), nekoliko pa tudi pri perutninskem mesu (−2,0 %).

Preglednica 5: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov na letni ravni v letih 2019 in 2020 ter ocena za leto 2021

	2019/18	2020/19	Ocena 2021/20
Rastlinski pridelki	103,1	101,1	111,2
Žito	92,4	97,5	138,0
Pšenica in pira	103,6	94,1	121,0
Koruzza za zrnje	81,5	102,4	156,8
Krompir	146,7	87,6	113,9
Oljnice	104,8	106,1	130,9
Zelenjadnice	106,9	95,8	109,4
Sveže sadje	88,7	121,9	111,0
Vino	100,4	99,6	98,5
Živali in živalski proizvodi	104,1	96,1	103,0
Govedo	98,6	95,0	106,7
Prašiči	115,1	98,1	92,6
Jagnjeta	101,2	104,4	102,2
Perutnina	102,5	95,3	98,0
Mleko, kravje	106,9	96,2	102,5
Jajca, jedilna	102,7	100,8	100,3
KMETIJSKI PRIDELKI, skupaj	103,7	98,0	106,2

Vir: SURS, preračuni KIS

Ob opaznem zvišanju cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih se bodo v letu 2021 na povprečni letni ravni opazno zvišale tudi cene inputov za kmetijstvo, in sicer za 8,4 % (realno +7,0 %). Zvišale se bodo tako cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1; nominalno za +10,3 %), kot tudi cene inputov za investicije (inputi 2; nominalno za +4,5 %).

Preglednica 6: Nominalni indeksi cen inputov za kmetijstvo na letni ravni v letih 2019 in 2020 ter ocena za leto 2021

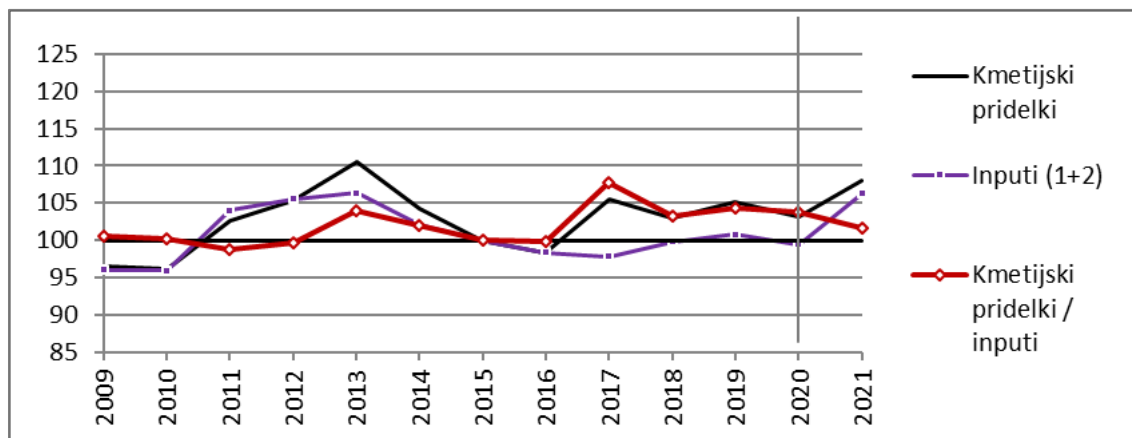
	2019/18	2020/19	Ocena 2021/20
Inputi za tekočo porabo (1)	102,4	97,0	110,3
Semena in sadike	110,2	99,0	98,5
Energija; Maziva	98,5	86,6	118,4
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	106,0	92,3	123,9
Sredstva za varstvo rastlin	105,6	104,1	101,6
Veterinarske storitve	102,8	100,5	101,3
Krmila	101,3	99,8	112,8
Inputi za investicije (2)	103,2	102,0	104,5
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1+2)	102,7	98,6	108,4

Vir: SURS, preračuni KIS

Zvišanje cen inputov za kmetijstvo na agregatni ravni v letu 2021 bo predvsem posledica občutne podražitve cen gnojil, pogonskih goriv in krmil. Zaradi večje podražitve cen inputov za kmetijstvo od cen kmetijskih proizvodov se bo v letu 2021 cenovno-stroškovno razmerje (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov) poslabšalo in to razmerje bo slabše od zadnjega petletnega povprečja.

Slika 3: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov, cen inputov v kmetijstvu in cenovno-stroškovna pariteta; 2009–2020 in ocena 2021 (2015 = 100)

Vir: SURS, preračuni KIS

4 UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

V letu 2021 se na področju skupne kmetijske politike še vedno izvajajo neposredna plačila in ukrepi politike razvoja podeželja iz programskega obdobja 2014–2020. V letu 2021 so na tem področju nekatere manjše vsebinske spremembe, ki so predstavljene v nadaljevanju tega poglavja. V tem poglavju pa so opisani tudi ukrepi, sprejeti za omilitev negativnih posledic epidemije covid-19 v kmetijstvu in drugi izredni ukrepi.

Na področju kmetijske politike se številne aktivnosti v letu 2021 osredotočajo na novo programsko obdobje skupne kmetijske politike (SKP 2023–2027). Tako so se nadaljevale aktivnosti pri pripravi Strateškega načrta SKP 2023–2027. Slednji bo po novem združeval ukrepe prvega stebra (neposredna plačila in tržni ukrepi) in drugega stebra (ukrepi za razvoj podeželja) SKP ter bo temeljil na treh splošnih in devetih specifičnih ciljih. Splošni cilji (spodbujanje prehranske varnosti, krepitev skrbi za okolje in podnebni ukrepi ter krepitev podeželskih območij) bodo podkrepljeni s horizontalnim ciljem spodbujanja prenosa znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih.

V letu 2021 je MKGP dalo v javno razpravo dva osnutka strateškega načrta SKP. V osnutku, ki je bil objavljen julija 2021, so bili predstavljeni: analiza stanja, SWOT analiza, opredeljene potrebe, finančni razrez in predvidene intervencije po posameznih specifičnih ciljih. V začetku novembra 2021 pa je bil predstavljen predlog celovitega predloga strateškega načrta SKP 2023–2027. Predvideva se, da se bo v mesecu decembru 2021 s predlogom strateškega načrta seznanila Vlada RS, ki bo do 31.12.2021 predlog Strateškega načrta uradno posredovala Evropski komisiji. Zaradi zamika reforme kmetijske politike se programsko obdobje 2014–2020 podaljšuje za dve leti. Zaradi podaljšanja obstoječega programskega obdobja bo izvajanje Strateškega načrta 2023–2027 krajše in se bo pričelo izvajati s 1. januarjem 2023.

Neposredna plačila

Pri neposrednih plačilih ostaja osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. Hkrati se tudi v letu 2021 nadaljuje izvajanje zelene komponente, ki je obvezna za vse nosilce kmetijskih gospodarstev (KMG), ki so upravičeni do osnovnega plačila. Nosilec KMG so na voljo tudi plačilo za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami, proizvodno vezane podpore (za strna žita, zelenjadnice, mleko v gorskih območjih, rejo govedo in na novo v letu 2021 tudi za rejo drobnice) in shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015.

V letu 2021 je prišlo do dveh sprememb in dopolnitev Uredbe o shemah neposrednih plačil. Spremembe prinašajo ukinitve samodejnega prenosa plačilnih pravic, uvedbo novega proizvodno vezanega plačila za rejo drobnice, malenkost spremenjen seznam upravičenih zelenjadnic in spremembo višine nacionalne ovojnice za neposredna plačila za leto 2021.

V kolikor pride do spremembe nosilcev kmetije po oddaji zbirne vloge in s tem povezanega prenosa plačilnih pravic, se z letom 2021 ukinja samodejni prenos plačilnih pravic. To pomeni, da je potrebno ob vsaki spremembi nosilca kmetije (tudi če gre za spremembo nosilca kmetije med člani kmetije), izvesti prenos plačilnih pravic z oddajo *Vloge za prenos plačilnih pravic*. Za leto 2021 se bodo pri izplačilih upoštevale le plačilne pravice, ki so bile prenesene do 28. februarja 2021. Z letom 2021 se začne izvajati novo proizvodno vezano plačilo, in sicer podpora za rejo drobnice. Do podpore so upravičeni nosilci kmetijskega gospodarstva, ki na dan 1. februarja tekočega leta redijo 14 ali več živali drobnice in so te živali starejše od enega leta. Število živali drobnice, ki je bilo navedeno ob prijavi na zahtevku, mora biti prisotno na kmetijskem gospodarstvu od 5. maja do 31. oktobra tekočega leta. Za to podporo je namenjeno do 1,4 % letne nacionalne ovojnice. Pri seznamu upravičenih zelenjadnic proizvodno vezanega plačila za zelenjadnice pa od leta 2021 nista več upravičeni repa in meliorativna redkev.

Preglednica 7: Višina ovojnice za neposredna plačila in porazdelitev po shemah; 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Proizvodno nevezana plačila (%)					
Osnovno plačilo	do 54,13*	do 54,97*	do 56,02*	do 56,02*	do 54,97*
Plačilo za zeleno komponento	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Plačilo za mlade kmete	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,5
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami:	do 1,58	do 1,58	do 1,58	do 1,58	do 1,58
- regija I:	1,14	1,14	1,14	1,14	1,14
- regija II:	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44
Skupaj (%)	87,21*	88,05*	89,10*	89,10*	89,10*
Proizvodno vezana plačila (%)					
Reja goved	do 3,0	do 3,0	do 3,0	do 3,0	do 2,65
Reja drobnice	/	/	/	/	do 1,40
Mleko v gorskih območjih	do 3,5	do 3,5	do 3,5	do 3,5	do 3,15
Strna žita	do 5,0	do 5,0	do 5,0	do 5,0	do 4,65
Zelenjadnice	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,5	do 1,15
Skupaj (%)	do 13,0	do 13,0	do 13,0	do 13,0	do 13,0
Ovojnica (mio EUR)	136,003	135,141	134,278	134,278	131,500

* skupaj z nacionalno rezervo

Vir: MKGP

Nacionalna ovojnica je glede na predhodni dve leti nekoliko manjša in znaša 131,5 milijona EUR (leta 2019 in 2020: 134,3 mio EUR). Plačilne pravice se bodo v letu 2021 linearno zmanjšale na višino nacionalne ovojnice za vse upravičence. Nekoliko so se spremenili tudi deleži za razdelitev sredstev po posameznih shemah.

Sredstva za sheme neposrednih plačil za leto 2021 se bodo izplačala v dveh delih. V prvem delu se bo izplačalo 80 % odobrenega zneska (predvidoma januarja 2022), v drugem delu pa preostanek (predvidoma v februarju oziroma marcu 2022). Cilj tega je omogočiti maksimalno črpanje razpoložljivih sredstev in preprečiti morebitne obnove in zahteve po vračilih preveč plačanih sredstev.

Druge neposredne podpore in tržni ukrepi

Pri drugih tržnih ukrepih in ukrepih izrednih pomoči so se poleg sprememb pri sofinanciranju kmetijskega zavarovanja izvajali tudi ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, ki so utrpeli škodo zaradi naravnih nesreč ali drugih motenj na trgu. Pri izvajanju ostalih ukrepov prvega stebra skupne kmetijske politike pa glede na predhodno leto ni bistvenih sprememb.

Poglavje je razdeljeno na tri sklope: podpore kmetijskemu zavarovanju, izredni ukrepi pomoči zaradi naravnih nesreč ali drugih motenj ter ukrepi, ki so povezani z epidemijo covid-19.

1. Podpora pri zavarovanju primarne kmetijske proizvodnje

Glede na predhodna leta se je v letu 2021 povečala in poenotila stopnja sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje. Po novem za vse zavarovalne premije (posevki, nasadi, plodovi, živali in nekatere konstrukcije) znaša 55 % obračunane zavarovalne premije, vključno s pripadajočim davkom od prometa zavarovalnih poslov. V letih 2019 in 2020 je stopnja sofinanciranja za posevke, nasade in plodove znašala 50 %, za živali pa 30 %.

2. Pomoč kmetijskim sektorjem zaradi naravnih nesreč ali ostalih motenj

Neodvisno od epidemije so bili v letu 2021 oblikovani trije izredni ukrepi finančne pomoči, in sicer za (i.) sadjarje in vinogradnike, ki so utrpeli škodo zaradi posledic pozebe, (ii.) čebelarje, ki so beležili eno najslabših sezon pridelave medu in (iii.) prašičerejce z namenom blažitve poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju.

V aprilu 2021 so predvsem sadjarji in vinogradniki utrpeli precejšnjo škodo zaradi pozebe. Na podlagi *Zakona o ukrepih za odpravo posledic pozebe v kmetijski proizvodnji med 5. in 9. aprilom* se bo izvajalo ukrepe: zmanjšanje ali odpis prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, odpis zakupnin pri Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov RS, nakup grozdja iz drugih vinorodnih območij, nakup sadja iz drugih kmetij, subvencioniranje obrestne mere za posojila Slovenskega regionalno razvojnega sklada in oprostitev plačila nadomestila za vzdrževanje namakalnega sistema Vogršček lastnikom oziroma zakupnikom. Predvidena pa je tudi finančna pomoč najbolj prizadetim kmetijskim gospodarstvom, dejavnim v primarni kmetijski proizvodnji v sadjarstvu in vinogradništvu. Finančna pomoč za izpad dohodka zaradi popolnega ali delnega uničenja proizvodnje pa bo upravičencem na podlagi programa odprave posledic pozebe v sadjarstvu in vinogradništvu izplačana predvidoma v letu 2022.

Pozebe v letu 2021 in druge neugodne vremenske razmere so prizadele tudi čebelarji. Pridelava medu je bila ena najslabših do zdaj, zato je bil oblikovan ukrep finančne pomoči za nadomestilo škode v čebelarstvu v letu 2021. Nepovratna sredstva so bila izplačana v obliki podpore na čebeljo družino (ČD), in sicer v višini 13 EUR na ČD ekološkim čebelarjem z najmanj desetimi čebeljimi družinami, 9 EUR na ČD za čebelarje, ki imajo najmanj 150 čebeljih družin in so bili na dan 30. junij 2021 pokojninsko in invalidsko zavarovani kot kmetje ali so bili pravne osebe ali samostojni podjetniki ter 6,5 EUR na ČD za čebelarje z 10 ali več čebeljimi družinami. Ti čebelarji so konec leta 2021 skupaj prejeli 0,9 milijona EUR finančne pomoči.

Težave v prašičereji se v Sloveniji nadaljujejo že nekaj časa, zato je bila rejcem prašičev z namenom ohranitve ekonomske sposobnosti nudena finančna pomoč. Predvsem se zdaj na trgu prašičev pojavljajo težave z nizkimi odkupnimi cenami ob hkratni podražitvi proizvodnih sredstev. Prašičerejem je bilo namenjenih 1,9 milijona EUR proračunskih sredstev (64,73 EUR na glavo za prašiče pitance in 129,46 EUR na glavo za plemenske prašiče). Ta sredstva bodo upravičencem izplačana do konca leta 2021.

3. Pomoč kmetijskim sektorjem zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19

Podobno kot drugod v gospodarstvu so se tudi v kmetijstvu v letu 2021 pojavljale težave zaradi posledic drugega vala epidemije. Finančna nadomestila, namenjena blažitvi motenj na trgu in izpada dohodka zaradi epidemije covid-19, so bila izplačana naslednjim sektorjem:

- vinogradništvo in vinarstvo,
- pridelava jabolk,
- pridelava jedilnega krompirja,
- prireja govejega mesa,
- prireja prašičjega mesa,
- reja drobnice in
- dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Razen treh ukrepov znotraj vinogradništva in vinarstva (krizna destilacija vina, krizno skladiščenje vina in zelena trgatve), so bili vsi ostali ukrepi oblikovani na podlagi izpolnjenega 116. člena *Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19* ali krajše ZIUPOPĐVE. Ta člen določa finančno nadomestilo zaradi izpada dohodka, če je nek kmetijski sektor ali nosilec dopolnilnih dejavnosti na kmetiji utrpel najmanj 30-odstotni izpad dohodka glede na povprečje zadnjih treh let, pri dopolnilnih dejavnostih na kmetiji pa glede na izpad dohodka v upravičenem obdobju. Na podlagi izpolnjenega 116. člena ZIUPOPĐVE so se oblikovali posamezni odloki.

Nekaj izplačil je bilo namenjenih tudi kmetom z nizkimi prejemki, ki so starejši od 65 let. Višina enkratnega solidarnostnega dodatka na upravičenca je znašala 150 EUR.

– Sektor vinogradništva in vinarstva

Pomoč v okviru Odloka o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v proizvodnji vina

Na podlagi ugotovljenega 30-odstotnega izpada dohodka v sektorju vinogradništva in vinarstva glede na povprečje preteklih treh let (s tem je bil izpolnjen pogoj ZIUPOPĐVE) je bil v marcu 2021 objavljen *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v proizvodnji vina zaradi drugega vala epidemije covid-19*, na podlagi katerega so bila nosilcem kmetijskih gospodarstev dodeljena finančna nadomestila, in sicer za sektor vina (vinarji) in sektor grozdja za vino (vinogradniki).

Sektor vina (vinarji) je utrpel škodo zaradi nezmožnosti prodaje zaloga vina. Do finančnega nadomestila so bili upravičeni tisti vinarji, ki so bili 30.9.2020 vpisani v register pridelovalcev grozdja in vina ter so imeli 31.12.2020 v registru prijavljenih vsaj 4.000 litrov vina letnika 2020 ter prijavljene zaloge vina za leto 2020. Finančno nadomestilo za vinarje se je dodelilo v obliki pavšala na hektar vinogradov, na katerih se prideluje grozdje za proizvodnjo vina. Nadomestilo je znašalo 938,11 EUR/ha. Nadomestila so bila izplačana 1.035 upravičencem, v skupni višini 3,22 milijona EUR.

Sektor grozdja za vino (vinogradniki) pa je utrpel škodo zaradi zmanjšane obsega prodaje grozdja. Do finančne pomoči so bili upravičeni vinogradniki, ki so bili 30.9.2020 vpisani v register pridelovalcev grozdja in vina in imeli z odkupovalcem grozdja sklenjeno trajno poslovno pogodbo za oddajo grozdja ter so imeli 31.12.2020 v registru prijavljenih vsaj 5.300 kilogramov grozdja letnika 2020. Nadomestilo je znašalo 327,73 EUR/ha. Sektor grozdja za vino (640 upravičencev) je skupaj prejel 0,55 milijona EUR pomoči.

Pomoč v okviru Uredbe o ukrepih za odpravo motenj na trgu v vinskem sektorju

Podobno kot v letu 2020 je bila tudi v letu 2021 nudena finančna pomoč za krizno destilacijo vina in krizno skladiščenje vina, in sicer na podlagi *Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ukrepih za odpravo motenj na trgu v vinskem sektorju zaradi pandemije covid-19*.

Upravičenci do podpore za krizno destilacijo vina so pridelovalci vina, ki so imeli 1.3.2021 v registru prijavljenih vsaj 15.000 litrov vina letnika 2020. Upravičenci, ki so v letu 2020 pridelali vino iz grozdja, odkupljenega od pridelovalcev grozdja, so upravičeni do podpore, če v letu 2021 odkupa grozdja, razen zaradi višje sile, niso bistveno zmanjšali.

Pogoji za pridobitev podpore so bili:

- destilacija najmanj 25.000 litrov vina, če so imeli 1.3.2021 v registru prijavljenih vsaj 100.000 litrov vina letnika 2020;
- destilacija najmanj 5.000 litrov vina, če so imeli 1.3.2021 v registru prijavljenih manj kot 100.000 litrov vina letnika 2020;
- če je vino za destilacijo pridelano iz grozdja, pridelanega v RS v letu 2019 ali 2020;
- če so imeli 1.3.2021 v registru prijavljene zaloge vina za leto 2020 in količina vina, ki je predmet podpore, ne presega 30 % količine prijavljenih zalog vina s slovenskim geografskim poreklom za leto 2020.

Vino za destilacijo je lahko delno pridelano tudi iz grozdja starejših letnikov, če vino izpolnjuje pogoj za oznako letnika 2019 ali 2020 v skladu s predpisi, ki urejajo označevanje vina, in je bilo prijavljeno v register pred 1.3.2021.

Višina podpore za krizno destilacijo je znašala 0,80 EUR na liter vina, ki je predmet krizne destilacije. V oktobru 2021 so bile odločbe izdane 66 vinarjem, v skupni vrednosti 4,36 milijona EUR, skupaj za destilacijo 5,4 milijona litrov vina. Vino je bilo destilirano doma, v Italiji in na Hrvaškem. Tako pridobljen alkohol je namenjen uporabi izključno v industrijske namene ali za pridobivanje energije.

Za podporo za krizno skladiščenje vina so lahko zaprosili vinarji, vpisani v register, ki so imeli 1.3.2021 v registru prijavljenih vsaj 30.000 litrov vina letnika 2020 in za leto 2020 v register prijavljene zaloge vina v količini vsaj 50 % povprečnega v register prijavljenega pridelka vina zadnjih treh let. Podpora se je lahko pridobila za vino letnika 2019 in 2020 s slovenskim poreklom za obdobje šestih mesecev do enega leta, za količino vina, ki ne presega 20 % količine prijave pridelka vina za leto 2020. Do podpore ni upravičeno vino, ki je bilo že predmet te podpore iz leta 2020. Vino, ki je predmet te podpore, se mora skladiščiti najmanj v času od 1.6.2021 do 30.11.2021 oziroma od 1.6.2021 do 31.5.2022. Višina podpore za eno leto skladiščenja vina znaša 10 EUR na hektoliter vina, v primeru krajšega obdobja skladiščenja pa se višina podpore sorazmerno zniža. Septembra 2021 je bilo izdanih 11 odločb za krizno skladiščenje 531.920 litrov vina, v skupni vrednosti 49.466 EUR.

Pomoč v okviru Uredbe o izvajanju podpornega programa v vinskem sektorju, zelena trgatev

Znotraj te uredbe se je tako kot že v letu 2020 izvajal dodaten ukrep, t. i. zelena trgatev. Upravičenci so bili vinogradniki in vinarji, ki so imeli 1.3.2021 v registru prijavljenih vsaj 5.300 kilogramov grozdja letnika 2020 in prijavljene zaloge vina za leto 2020, če so v letu 2019 pridelovali vino. Zelena trgatev pomeni popolno uničenje grozdja na zadevni površini še v zeleni fazi, izvedena pa je mora biti na celotnem GERK-u in na vsaj 10 % vinogradov, ki jih obdeluje vinogradnik. Zelena trgatev so morali vinogradniki izvesti najkasneje do 1.8.2021. V okviru te pomoči je bilo izdanih 49 odločb, v skupni vrednosti 120.448 EUR. Ukrep je bil izveden na skupno 61 hektarih vinogradov (na 33 ha vzhodne in na 28 ha zahodne regije).

– Sektor pridelave jabolk

V marcu 2021 je bil izdan *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pridelovalcem jabolk zaradi epidemije covid-19*. Ocenjeno je bilo, da je pri tem sektorju prišlo do najmanj 30-odstotnega izpada dohodka glede na povprečje zadnjih treh let, s čimer je bil izpolnjen pogoj 116. člena ZIUPOPĐVE. Do izpada dohodka je prišlo pretežno zaradi nezmožnosti prodaje zalog jabolk in s tem povezanih dodatnih stroškov za skladiščenje in hlajenje letine 2020. Do finančnega nadomestila so bili upravičeni pridelovalci jabolk, ki so imeli 16. oktobra 2020 v register kmetijskih gospodarstev (v evidenci intenzivnih sadovnjakov) vpisanih najmanj 0,5 ha površine intenzivnega sadovnjaka jablan. Nadomestilo je znašalo 2.000 EUR/ha intenzivnega sadovnjaka jablan. V maju 2021 je 448 upravičencev skupaj prejelo 3,6 milijona EUR finančnega nadomestila.

– Sektor pridelave jedilnega krompirja

Podobno kot pri proizvodnji vina in pridelavi jabolk, je bil tudi pri pridelavi jedilnega krompirja ocenjen več kot 30-odstotni izpad dohodka (izpolnjen pogoj 116. člena ZIUPOPĐVE), na podlagi katerega je bil izdan *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pridelovalcem jedilnega krompirja zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje 1. oktober 2020 do 31. marec 2021*. Vzroki za izpad dohodka so bili nezmožnost prodaje zalog krompirja in s tem povečanih stroškov zaradi daljšega skladiščenja in hlajenja krompirja. Pogoj upravičenosti je bil, da je pridelovalec krompirja v letu 2020 vložil zbirno vlogo in na njivskih površinah prijavil najmanj 0,5 ha jedilnega krompirja. Višina pavšalnega finančnega nadomestila je znašala 1.200 EUR/ha prijavljenih površin jedilnega krompirja. V juliju 2021 je 530 upravičencev skupaj prejelo 1,2 milijona EUR finančnega nadomestila.

– Sektor reje prašičev

V začetku maja 2021 je bil zaradi poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju reje prašičev sprejet *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pri reji prašičev zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1.11.2020 do 31.1.2021*. (ocenjen izpad dohodka za več kot 30 % in tako izpolnjen 116. člen ZIUPOPĐVE). Do finančnega nadomestila po tem odloku so bili upravičenci nosilci kmetijskega gospodarstva, ki so redili kategorijo prašičev pitancev od 30 do 110 kg oziroma kategorijo prašičev pitancev od 30 kg dalje, pitane na višjo težo, in kmečka reja prašičev oziroma kategorije plemenskih merjascev, plamenskih mladice oziroma plemenskih svinj, in ki so izpolnjevali ostale pogoje za pridobitev finančnega nadomestila (oddana zbirna vloga za leto 2021, vpis v evidenco imetnikov rejnih živali itd.). Višina finančnega nadomestila se izračuna tako, da se število GVŽ prašičev pitancev oziroma število GVŽ plemenskih prašičev upravičenca, sporočenih v evidenco rejnih živali, na dan 1.2.2021, pomnoži z finančnim nadomestilom, ki znaša 156 EUR/GVŽ prašičev pitancev in 312 EUR/GVŽ plemenskih prašičev. Finančno nadomestilo je prejelo 528 upravičencev, v skupni vrednosti 3,3 milijona EUR.

– Sektor govejega mesa

Konec maja 2021 je bil zaradi poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju govedoreje (ocenjen izpad dohodka za več kot 30 % in tako izpolnjen 116. člen ZIUPOPĐVE) sprejet *Odlok o finančnem nadomestilu v prireji govejega mesa zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1.10.2020 do 31.3.2021*. Do finančnega nadomestila po tem odloku je bil upravičen nosilec kmetijskega gospodarstva, ki je redil moško govedo, ki je kadarkoli v obdobju od 1.10.2020 do 31.3.2021 doseglo starost vsaj šestnajst mesecev in ne več kot trideset mesecev ter ga je pred tem imel v reji več kot šest mesecev in/ali pa je redil žensko govedo, ki je 1.10.2020 doseglo starost vsaj dvajset mesecev, in ga je najpozneje do 31.3.2021 imel v reji več kot šest mesecev ter ni telilo do 30.4.2021. Finančno nadomestilo je znašalo 76,00 EUR/GVŽ za govedo starejše od dveh let in 126,67 EUR/GVŽ za govedo staro od vsaj šestnajst do štiriindvajset mesecev. Po tem odloku je bilo izdanih 20.079 odločb in skupaj izplačanih 6,9 milijona EUR finančnih nadomestil.

– Sektor priraje drobnice

Prav tako je bil v maju 2021 zaradi poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju reje drobnice ocenjen izpad dohodka za več kot 30 % (izpolnjen 116. člen ZIUPOPĐVE) in tako sprejet *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pri reji drobnice zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1.10.2020 do 31.1.2021*. Namen ukrepa je bil dodelitev finančnega nadomestila rejcem drobnice zaradi izpada dohodka, ki je predvsem posledica nezmožnosti prodaje mesa drobnice ter s tem povečanja stroškov reje, zaradi epidemije. Do finančnega nadomestila po temu odloku so upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so oddali zbirno vlogo za leto 2021 in so na dan 1. februar 2021 redili najmanj 10 ovc oziroma koz in so bili vpisani v evidenco imetnikov rejnih živali. Pavšalno nadomestilo je znašalo 67 EUR/GVŽ ovc oziroma koz. To pomoč je skupaj prejelo 2.766 upravičencev, v skupni vrednosti 0,7 milijona EUR.

– Dopolnilne dejavnosti na kmetiji

Zaradi epidemije je prihajalo do velikih težav s prodajo in izpadom dohodka (predvsem zaradi omejitev v turizmu) tudi na področju posameznih skupin dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Za pomoč slednjim sta bila sprejeta dva odloka. Prvi odlok, izdan v marcu 2021 (t.i. *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka nosilcem dopolnilnih dejavnosti na kmetiji zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1. oktobra 2020 do 31. januarja 2021*), je s finančnimi nadomestili pomagal nosilcem dopolnilnih dejavnosti, ki so z računi in dokazili izkazali izpad dohodka vsaj v višini 30 % za obdobje od 1.10.2020 do 31.1.2021 v primerjavi z obdobjem od 1.10.2019 do 31.1.2020. Iz tega naslova je 229 upravičencev skupaj prejelo 404.852 EUR finančnega nadomestila. Meseca maja 2021 je bil objavljen drugi odlok, za obdobje izpada dohodka od 1. februarja 2021 do 30. aprila 2021. Po temu odloku pa je finančno pomoč prejelo 171 upravičencev, v vrednosti 278.584 EUR.

Politika razvoja podeželja

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2021 nadaljevalo izvajanje ukrepov iz Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Ker je pri začetku izvajanja nove skupne kmetijske politike prišlo do zamika (ta se začne izvajati s 1. januarjem 2023) se trenutno programsko obdobje 2014–2020 podaljšuje za dve leti, posledično se sredstva iz omenjene nove finančne perspektive za leti 2021 in 2022 preusmerijo v izvajanje PRP 2014–2020.

Evropska komisija je avgusta 2021 potrdila deseto spremembo PRP 2014–2020, ki prinaša dodatna sredstva za prehodno obdobje, ki bo trajalo do konca leta 2022. Glede na novo razdelitev sredstev je v programskem obdobju 2014–2022 za 15 ukrepov na voljo 1,5 milijarde EUR, pri čemer bo 1,1 milijarde EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe Prenos znanja in dejavnosti informiranja, Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, Sodelovanje in LEADER znaša 80 %, medtem ko je za ostale ukrepe stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Preglednica 8: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih (000 EUR) (do 31.8.2021)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva skupaj	Izplačana sredstva v letu 2021
M01	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.218,8	3.083,8	2.329,3	149,3
M2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	7.168,0	6.077,8	4.747,5	303,6
M3.1	Podpora za sodelovanje v shemah kakovosti	3.700,0	2.837,4	2.093,4	373,2
M04	Naložbe v osnovna sredstva	366.973,9	231.731,9	137.116,7	15.125,1
M06	Razvoj kmetij in podjetij	152.983,3	104.946,3	73.393,5	6.302,1
M7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo	14.000,0	6.383,5	402,3	0,0
M08	Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje gozdov	60.881,1	44.364,3	27.838,5	5.815,4
M09	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	3.428,0	2.336,2	496,4	200,0
M10	Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila (KOPOP)	271.127,4	235.249,0	204.164,6	30.656,6
M11	Ekološko kmetovanje (EK)	88.131,0	76.192,9	65.254,1	10.282,5
M13	Območja z naravnimi ali drugimi omejitvami (OMD)	337.614,9	295.534,3	252.643,1	1.291,2
M14	Plačilo za dobrobit živali (DŽ)	51.133,3	43.663,2	35.719,3	7.306,6
M16	Sodelovanje	23.028,6	17.643,7	4.467,8	2.799,9
M19	Leader	67.660,3	50.198,1	25.282,6	5.238,2
M21	Izjemna podpora kmetom in MSP (covid-19)	1.700,0	1.686,0	1.686,0	1.686,0
	Tehnična pomoč	46.000,0	24.579,9	24.579,9	2.725,3
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.467,3	3.268,2	3.268,2	140,9
	Skupaj	1.506.215,8	1.149.776,3	865.483,2	90.395,5

Vir: MKGP

Od začetka programa pa do 31. avgusta 2021 je bilo za 15 ukrepov, tehnično pomoč in prenesene obveznosti za ukrep Zgodnje upokojevanje odobrenih skoraj 1,15 milijarde EUR. To predstavlja 76 % vseh razpoložljivih sredstev programa, pri čemer jih je bilo nekaj več kot 865 milijonov EUR oziroma 57 % tudi že izplačanih. Samo v letu 2021 je bilo do konca avgusta izplačanih nekaj več kot 90 milijonov EUR.

Leta 2021 so se nadaljevale aktivnosti pri ukrepih Prenos znanja in dejavnosti informiranja ter Svetovanje, ki se izvajata na podlagi javnih naročil. Pri ukrepu Prenos znanja in dejavnosti informiranja so bila objavljena javna naročila za usposabljanja pri ukrepih DŽ, EK, KOPOP in usposabljanja na področju gozdarstva za varno delo v gozdu.

Med ukrepi, ki se izvajajo prek objavljenih javnih razpisov, je bilo v letu 2021 (do sredine novembra) objavljenih 19 javnih razpisov v skupni vrednosti 133 milijonov EUR.

Največ razpisov (8) je bilo objavljenih pri ukrepu M04 Naložbe v osnovna sredstva. Za podukrep M04.1 Naložbe v kmetijska gospodarstva so bili v letu 2021 objavljeni štiri javni razpisi v skupni višini 36 milijonov EUR. V okviru teh razpisov se bodo podpirale naložbe za izboljšanje splošne učinkovitosti in trajnosti kmetijskih gospodarstev. Tudi pri podukrepu M04.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva so bili v letu 2021 objavljeni štiri javni razpisi v skupni višini 11 milijonov EUR. V okviru teh razpisov se bo podpiralo gradnjo in tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ureditev gozdne infrastrukture in izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih.

Leta 2021 so bili objavljeni trije javni razpisi pri ukrepu M06 Razvoj kmetij in podjetij. Za podukrep M06.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je bilo razpisanih 10,5 milijona EUR, za podukrep M06.3 Razvoj majhnih kmetij 15,4 milijona EUR, za podukrep M06.4 Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti pa 15 milijonov EUR.

Pri ukrepu M03 Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila je bil objavljen razpis Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti v letu 2021 v višini 500 tisoč EUR. Pri podukrepu M09.1 Ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev v kmetijskem in gozdarskem sektorju pa je bilo razpisanih 1,1 milijona EUR.

Leta 2021 je bil pri ukrepu M07 Osnovne storitve in obnova vasi objavljen drugi javni razpis, na katerem je bilo za vzpostavitev širokopasovne infrastrukture razpisanih 7,4 milijona EUR.

Pri ukrepu M08 Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdnarjev za preživetje sta bila v letu 2021 objavljena dva javna razpisa, in sicer pri podukrepu M08.6 Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov (skupaj v višini 14 mio EUR). Za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa je bilo razpisanih 4 milijone EUR, za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa pa 10 milijonov EUR.

Pri ukrepu M16 Sodelovanje sta bila leta 2021 objavljena dva javna razpisa. Za podukrep M16.5 Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje je bilo razpisanih 2,8 milijona EUR. Za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam za projekte EIP (podukrep M16.2) pa je bilo razpisanih 1,8 milijona EUR.

Pri ukrepu M19 Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER se nadaljuje izvajanje operacij v okviru podukrepov M19.2 Podpora za izvajanje operacij in M19.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine. V letu 2021 (do konca avgusta) je bilo za podukrep M19.12 izplačanih 3,8 milijona EUR, za podukrep M19.3 pa 0,4 milijona EUR.

V letu 2021 je prišlo do prvih izplačil pri ukrepu M21 Izjemna začasna podpora kmetom ter malim in srednjim podjetjem (MSP), ki jih je kriza zaradi epidemije covid-19 še posebej prizadela. Za ta namen je bilo na voljo 1,7 milijona EUR. Na javni razpis, ki je bil objavljen konec leta 2020, je prispelo 144 vlog, od katerih je bilo odobrenih in izplačanih 100.

Realizacija ukrepov, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog in se nanašajo na vsakoletna izplačila za okoljske ukrepe, ekološko kmetovanje, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere, še vedno predstavlja skoraj dve tretjini (64 %) do sedaj izplačanih sredstev programa.

V okviru kampanje zbirnih vlog za ukrep KOPOP v letu 2021 je 5.736 KMG vložilo 24.617 zahtevkov za 359.271 ha površin. V primerjavi z letom 2020 se je število vključenih KMG

zmanjšalo za 11 %, medtem ko se je prijavljena površina zmanjšala za skoraj odstotek. Predvideva se, da bo za ta ukrep v okviru kampanje zbirnih vlog 2021 izplačanih okoli 33 milijonov EUR.

Za ukrep Ekološko kmetovanje je v okviru kampanje 2021 zahtevke oddalo 3.497 KMG za 49.448 ha površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2020 se je število vključenih KMG povečalo za dober odstotek, prijavljene površine pa so se povečale za slabe 3 %. Predvideva se, da bo za ta ukrep izplačanih okoli 11 milijonov EUR, kar je nekoliko več kot v okviru predhodne kampanje.

V okviru kampanje zbirnih vlog 2021 je zahtevke za ukrep OMD oddalo 46.073 KMG za 339.790 ha površin. Število KMG, ki so oddale zahtevke so se zmanjšale za slaba 2 %, prijavljene površine pa se v primerjavi s predhodnim letom niso pomembno spremenile. Ocenjuje se, da bo za ta ukrep izplačanih skoraj 43 milijonov EUR, kar je primerljivo z izplačili predhodne kampanje.

Ukrep Dobrobit živali se je tudi v letu 2021 izvajal v prašičereji, govedoreji in reji drobnice. V okviru kampanje zbirnih vlog je zahtevke za prašičerejo oddalo 256 KMG v skupni vrednosti 2,2 milijona EUR, kar je praktično enako kot v subvencijskem letu 2020. Za govedorejo je zahtevke oddalo 7.967 KMG za 104.371 GVŽ, pri čemer se število vključenih KMG v primerjavi s predhodnim skoraj ni spremenilo, število vključenih GVŽ pa je bilo večje za slabe 3 %. Za drobnico je zahtevke oddalo 711 KMG za 4.844 GVŽ. V primerjavi z letom 2020 se je število vključenih KMG povečalo za 22 %, število vključenih GVŽ pa povečalo za 14 %. Predvideva se, da bo za ukrep Dobrobit živali v okviru subvencijske kampanje 2021 skupaj izplačanih okoli 8 milijone EUR.

V okviru tehnične pomoči se tudi v letu 2021 izvajajo razne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje programa in podpirajo aktivnosti Mreže za podeželje. Skupaj je bilo do konca avgusta 2021 za ta namen izplačanih nekaj manj kot 25 milijonov EUR, od tega je bilo samo v letu 2021 izplačano 2,7 milijona EUR.

Na obseg subvencij, ki se upoštevajo v izračunu dohodkov v kmetijstvu, najmočneje vplivajo neposredna plačila in ukrepi PRP (predvsem plačila za OMD, plačila KOPOP in naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje). Finančna ovojnica za neposredna plačila je nekoliko manjša glede na predhodna leta, se pa v letu 2021 predvideva več izplačil iz naslova izrednih interventnih ukrepov (naravne nesreče in epidemija covid-19). Glede na naštetu se ocenjuje, da bo skupni obseg subvencij v letu 2021 nekoliko večji kot v letu 2020.

5 PRVA OCENA EKONOMSKIH REZULTATOV KMETIJSTVA

Prve ocene kazalcev ekonomskih računov za kmetijstvo (ocena KIS na podlagi razpoložljivih statističnih podatkov in ekspertnih ocen) kažejo, da bodo dohodki v kmetijstvu v letu 2021 pomembno nižji v primerjavi z letom prej, prav tako bodo občutno pod povprečjem preteklih petih let. Poslabšanje ekonomskih rezultatov bo po prvih ocenah predvsem posledica manjšega fizičnega obsega rastlinske pridelave ter občutnega povečanja stroškov pridelave, ki ga opazno povečanje cen kmetijskih proizvodov na agregatni ravni² ne bo moglo ublažiti.

Po prvih ocenah se bo fizični obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov v primerjavi z letom prej zmanjšal za okoli desetino, pri čemer se bo rastlinska pridelava občutno zmanjšala (za okoli 18 %), obseg živinoreje pa bo večji za okoli odstotek in bo na ravni leta 2019. Glede na predhodno leto bodo cene na agregatni ravni občutno višje v okviru rastlinske pridelave, nekoliko višje pa tudi v okviru živinoreje. Ob malce večjem obsegu vmesne porabe, pa bo vrednost le-te (torej stroški pridelave) pomembno višja kot v preteklem letu zaradi pomembno večjih stroškov, predvsem gnojil, energentov in krme (pri vseh pomembno višje cene). Manjši naj bi bili le stroški semena in sadik, veterinarski stroški pa naj bi ostali na podobni ravni. Ker bo manj razpoložljive domače krme, bodo po prvih ocenah potrebe po kupljeni močni krmi večje. Po prvih ocenah se bo faktorski dohodek kmetijstva v primerjavi s predhodnim letom realno zmanjšal za več kot četrtnino in bo občutno pod ravnijo zadnjega petletnega povprečja in na ravni najslabših let v daljšem časovnem obdobju.

V rastlinski pridelavi bodo občutno manj ugodni kazalci dohodka na agregatni ravni po prvih ocenah predvsem posledica manjših pridelkov pri večini skupin pridelkov. Tako bo v sadjarstvu, vinogradništvu in vinarstvu, pa tudi pri pridelavi hmelja in krompirja vrednost pridelave pomembno nižja zaradi veliko manjših pridelkov, kljub občutno višjim cenam (razen pri hmelju in vinu). V okviru živinoreje bodo po prvih ocenah ekonomski rezultati na agregatni ravni slabši pri prireji prašičev (občuten padec cen kljub malce večji prireji) in perutnine (nekoliko manjša prireja ob nižjih cenah). Slabši ekonomski rezultati so ocenjeni tudi za prirejo medu, kljub pomembnemu povečanju cen, saj je bila v letu 2021 katastrofalna letina.

V okviru rastlinske pridelave bodo po prvih ocenah kazalci dohodka na agregatni ravni pomembno ugodnejši pri pridelavi žit (dobra letina strnega žita), krmnih rastlin, oljnic in zelenjadnic; pri vseh skupinah predvsem zaradi občutno višjih cen. V okviru prireje živali so opazno boljši ekonomski rezultati kot v predhodnem letu ocenjeni za prirejo goveda (večja prireja, višje cene), rezultati pa naj bi bili ugodnejši tudi pri prireji drobnice (višje cene). Za prirejo mleka in jajc je prav tako ocenjeno izboljšanje ekonomskih rezultatov glede na leto prej, predvsem zaradi večje prireje pri obeh, pri mleku pa tudi zaradi višjih cen.

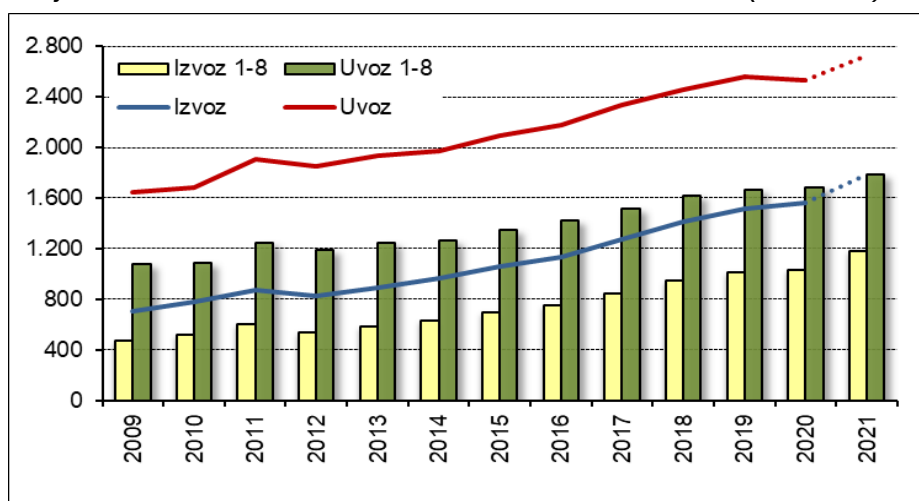
Proračunske podpore, ki so v strukturi dohodkov v kmetijstvu izjemno pomembne, bodo tudi v letu 2021 na agregatni ravni nekoliko višje kot v predhodnem letu (ocena KIS). Več izplačil bo iz naslova izrednih interventnih ukrepov v povezavi z epidemijo covid-19 in odpravljanjem posledic naravnih nesreč.

² Agregatni indeksi cen, ki izhajajo iz podatkov ekonomskih računov za kmetijstvo, niso povsem primerljivi z indeksi cen, ki jih izkazuje statistika cen in so podani v poglavju 4. Razlike so predvsem v utežeh, ki so uporabljene za izračun agregatnih indeksov.

6 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Začasni podatki o zunanji trgovini kažejo, da bo v letu 2021 vrednost skupne blagovne menjave agroživilskih proizvodov s tujino presegla blagovno menjavo preteklega leta, negativni vpliv epidemije covid-19, ki se je izrazil v letu 2020, pa v letu 2021 ne bo opazen. V obdobju od januarja do avgusta 2021 je Slovenija vrednostno izvozila za 1.185 milijonov EUR agroživilskih proizvodov (+15 % glede na preteklo leto), uvozila pa za 1.787 milijonov EUR agroživilskih proizvodov (+6 % glede na preteklo leto). Podobno rast izvoza in uvoza v primerjavi z letom 2020 lahko pričakujemo tudi na celoletni ravni, pri čemer se bo bilanca zunanje trgovine nekoliko izboljšala.

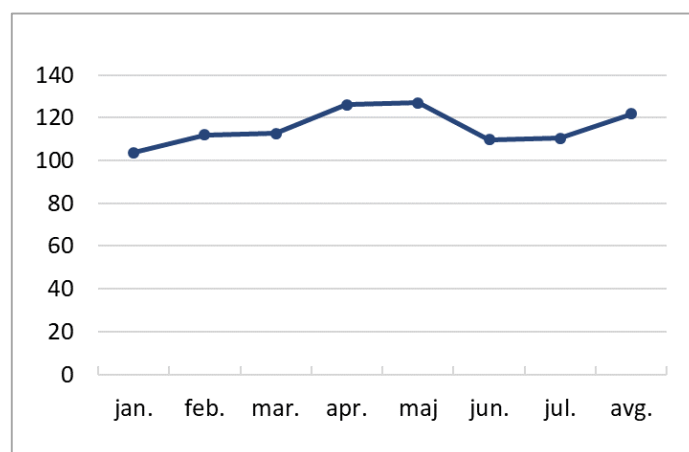
Slika 4: Izvoz in uvoz agroživilskih proizvodov v obdobju januar–avgust 2009–2021 in januar–december 2009–2020 ter ocena za leto 2021 (mio EUR)

Vir: SURS, KIS (obdelava in ocena 2021)

V vseh prvih osmih mesecih leta 2021 je vrednostni izvoz agroživilstva presegel izvoz v istih mesecih leta 2020. V prvem četrtletju je Slovenija tako izvozila za 10 %, v drugem četrtletju pa za 20 % več agroživilskih proizvodov kot v primerljivih obdobjih v predhodnem letu. Največji porast je bil na medletni ravni zabeležen v aprilu (+26 %) in maju (+27 %), predvsem zaradi povečanega izvoza skupin razna živila, krma in pijače, alkoholi ter kis, ki so med najbolj zastopanimi skupinami v izvozu.

Slika 5: Indeks izvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2021 (mesec tekočega leta na isti mesec preteklega leta; %)

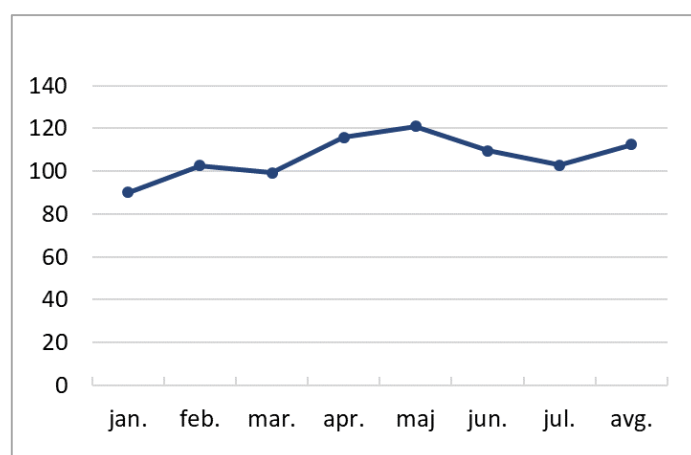

Vir: SURS, obdelava KIS

V obdobju od januarja do avgusta 2021 se je glede na enako obdobje v letu 2020 izvoz agroživilstva opazno povečal, pri čemer je bila rast izvoza v letu 2020 nekoliko bolj umirjena zaradi ukrepov, povezanih z zaježitvijo epidemije covid-19. Izvoz se je povečal v vseh pomembnejših skupinah agroživilskih proizvodov, razen pri sadju, pri katerem se je zmanjšal za slabo desetino. Najbolj se je povečal izvoz žit (+61 %), ki je v strukturi predstavljal 5 % in izvoz pijač, alkohola ter kisa (+26 %), ki je tako predstavljal 10 % v strukturi celotnega izvoza. Sledijo ostanki in odpadki živil ter krma (+19 %), žive živali (+15 %), razna živila (+15 %), izdelki iz mesa (+9 %) in meso (+7 %). V omenjenem obdobju se je vrednostni izvoz mleka in mlečnih izdelkov, ki v strukturi celotnega izvoza predstavljajo najpomembnejšo skupino za raznimi živali (11 % celotnega izvoza agroživilstva), povečal za 7 %. Tudi pri večini manj pomembnejših skupinah proizvodov se je izvoz v prvih osmih mesecih leta povečal v primerjavi s predhodnim letom. Za četrtno se je zmanjšal izvoz vrtnin, v skupnem izvozu je predstavljal 1 %.

Uvoz agroživilskih proizvodov se je v obdobju prvih osmih mesecev leta 2021 povečal glede na enako obdobje v letu 2020, vendar povečanje ni bilo tako izrazito kot pri izvozu. Podrobnejša analiza po mesecih kaže, da je vrednostni uvoz upadel za 3 % v prvem četrtletju leta 2021 glede na preteklo leto, največji padec pa je bil zabeležen v januarju (–10 % glede na isti mesec v letu 2020). V drugem četrtletju se je uvoz okrepil in presegel uvoz v enakem obdobju predhodnega leta za 15 %. Tudi v juliju in avgustu je bil zabeležen porast glede na isti mesec preteklega leta, v vseh prvih osmih mesecih leta 2021 pa je bil uvoz večji od povprečja zadnjih petih let (2016–2020).

Slika 6: Indeks uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v obdobju januar–avgust 2021 (mesec tekočega leta na isti mesec preteklega leta; %)

Vir: SURS, obdelava KIS

Od pomembnejših skupin agroživilskih proizvodov se je v prvih osmih mesecih leta 2021 vrednostno najbolj povečal uvoz pijač, alkohola in kisa (+18 %), sledil mu je uvoz krme (+17 %), izdelkov iz žit, moke in škroba ali mleka (+7 %), raznih živil (+6 %) in mleka ter mlečnih izdelkov (+2 %). Največji delež v strukturi uvoza je po začasnih podatkih predstavljala krma, ki je z 11 % v strukturi tako zamenjala sadje, ki je imelo največji delež v skupnem uvozu v letu prej. Uvoz se je med pomembnejšimi skupinami vrednostno najbolj zmanjšal pri vrtninah (–14 %) in sadju (–9 %). Nekoliko manjši kot v letu prej je bil tudi uvoz mesa (–3 %). Pri večini ostalih manj pomembnih skupin je bil uvoz vrednostno večji kot v predhodnem letu.

Preglednica 9: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; leto 2020 ter obdobje januar–avgust v letih 2020 in 2021

CT	Ime	IZVOZ				UVOZ			
		000 EUR			Indeks	000 EUR			Indeks
		2020	1-8 2020	1-8 2021	<u>1-8 2021</u> 1-8 2020	2020	1-8 2020	1-8 2021	<u>1-8 2021</u> 1-8 2020
01	Žive živali	54.835	35.624	40.984	115,0	33.605	19.824	19.615	98,9
02	Meso in drugi užitni klavn. proizv.	103.493	67.965	72.976	107,4	205.892	133.402	129.057	96,7
03	Ribe, raki	12.995	8.839	14.579	164,9	61.254	42.574	50.299	118,1
04	Mlečni izdelki, jajca, med	181.869	122.993	131.438	106,9	180.978	119.268	122.009	102,3
05	Proizvodi živalskega porekla	3.535	2.030	1.879	92,6	7.748	4.485	4.960	110,6
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	14.507	10.689	10.720	100,3	49.921	35.242	41.811	118,6
07	Užitne vrtnine	30.544	23.489	17.726	75,5	134.766	102.614	88.332	86,1
08	Užitno sadje	108.327	84.269	75.957	90,1	241.834	178.671	161.720	90,5
09	Kava, čaj, začimbe	34.865	22.604	24.431	108,1	71.201	46.422	46.712	100,6
10	Žita	69.982	37.683	60.753	161,2	77.777	50.191	58.836	117,2
11	Proizvodi mlinске industrije	9.936	7.154	5.827	81,5	36.095	25.003	25.000	100,0
12	Oljna semena in plodovi	46.082	22.779	28.346	124,4	42.563	25.494	28.102	110,2
13	Šelak, gume, rastl. sok, ekstrakti	18.186	12.446	10.685	85,9	17.091	11.267	12.813	113,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	12	9	32	355,1	948	471	456	96,8
15	Masti in olja	40.610	26.037	47.479	182,4	78.844	50.069	69.101	138,0
16	Izdelki iz mesa	118.863	80.135	87.463	109,1	95.528	63.499	65.791	103,6
17	Sladkor in sladk. proizvodi	31.968	19.026	21.628	113,7	62.343	40.070	53.638	133,9
18	Kakav in kakavovi izdelki	39.193	21.611	31.109	143,9	114.416	62.309	70.381	113,0
19	Izd. iz žit, moke, škroba ali mleka	77.148	48.933	55.011	112,4	190.612	121.817	130.760	107,3
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	18.532	12.156	15.137	124,5	102.629	69.611	74.813	107,5
21	Razna živila	239.822	166.608	191.374	114,9	202.085	136.031	144.083	105,9
22	Pijače, alkoholi in kis	144.500	97.233	122.461	125,9	166.912	107.860	127.171	117,9
23	Ostanki in odpadki živil, krma	155.399	97.376	116.093	119,2	252.076	163.008	191.400	117,4
24	Tobak	2.898	1.579	1.367	86,6	108.293	72.396	69.712	96,3
	Skupaj agroživilski proizvodi	1.558.100	1.029.269	1.185.455	115,2	2.535.412	1.681.602	1.786.574	106,2

Vir: SURS, obdelava KIS

Na podlagi začasnih podatkov za prvih osem mesecev leta 2021 je Slovenija, tako kot v predhodnem letu, ohranila pozitivni zunanjetrgovinski saldo v skupinah razna živila, izdelki iz mesa, žive živali ter mleko in mlečni izdelki. Podatki kažejo tudi na presežek v skupini oljna semena in plodovi ter prvič v skupini žita.

V vseh skupinah agroživilskih proizvodov s pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco, se je ta v primerjavi s primerljivim obdobjem predhodnega leta izboljšala. Pri raznih živilih se je presežek v primerjavi s predhodnim letom povečal za 55 % in je bil že tretje leto zapored največji med skupinami proizvodov. Tudi v skupini žive živali se je zaradi rasti izvoza in malenkostnega padca uvoza v prvih osmih mesecih leta 2021 zunanjetrgovinska bilanca močno povečala (+35 %). Pri izdelkih iz mesa se je izvoz povečal močneje kot uvoz, pozitivna bilanca pa je bila največja do sedaj. Prav tako se je na podlagi začasnih podatkov izboljšala zunanjetrgovinska bilanca mleka in mlečnih izdelkov (+153 %). Ta je predvsem posledica povečanega izvoza in hkrati zmanjšanega uvoza mleka in smetane. Manjši presežek je izkazan v skupini v oljna semena in plodovi, prvič doslej pa je vrednostni izvoz presegel uvoz tudi pri žitih (za 61 % večji izvoz v primerjavi s predhodnim letom). V vseh ostalih skupinah je bil uvoz v prvih osmih mesecih leta 2021 vrednostno večji od izvoza. Pri tem se je primanjkljaj pri mesu, vrtninah in sadju opazno zmanjšal.

7 STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V SLOVENIJI

V marcu 2021 je SURS objavil prve začasne podatke Popisa kmetijstva 2020. Objavili so osnovne podatke o številu kmetijskih gospodarstev, rabi zemljišč in živinoreji. Oktobra 2021 so jih dopolnili s podrobnejšimi podatki o rabi kmetijskih zemljišč, številu živali po kategorijah živine in delovni sili. Nekateri od navedenih podatkov so objavljeni tudi po regijah.

Po podatkih popisa kmetijstva 2020 se v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarja 67.915 kmetijskih gospodarstev, kar je za skoraj 7 tisoč oziroma za 9 % manj v primerjavi s popisom, ki je bil izveden leta 2010. Število kmetijskih gospodarstev se je zmanjšalo v vseh statističnih regijah, še najbolj v Pomurski (–20 %) in Podravske regiji (–12 %), le v Obalno-kraški regiji se je število kmetijskih gospodarstev povečalo (+13 %).

Spremembe velikostne strukture kažejo, da se pri rabi kmetijskih zemljišč in tudi v živinoreji nadaljujejo procesi koncentracije. Delež gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 ha KZU je leta 2020 znašal nekaj manj kot 6 % in se je v primerjavi z letom 2010 povečal za četrtno. Kmetijska zemlja, ki jo ta gospodarstva uporabljajo, pa sedaj zavzema več kot tretjino (34 %) skupne površine KZU, medtem ko so ta gospodarstva leta 2010 obdelovala 29 % KZU. Delež gospodarstev, ki redijo več kot 20 GVŽ na gospodarstvo, se je med letoma 2010 in 2020 povečal z 8 % na 10 %, delež GVŽ v tem velikostnem razredu pa s 46 % na 56 %.

Raba zemljišč

V letu 2020 so kmetijska gospodarstva uporabljala nekaj več kot 474 tisoč ha kmetijskih zemljišč. V primerjavi z letom 2010 se površina KZU praktično ni spremenila. Manjše število KMG ob podobnem obsegu KZU pomeni, da se je povprečna velikost kmetijskih gospodarstev s KZU povečala s 6,4 ha v letu 2010 na 7,1 ha v letu 2020 oziroma za 11 %. Največja KMG so v Pomurski regiji, kjer v povprečju obdelujejo 9,1 ha KZU na KMG, kar je dvakrat toliko kot v Obalno-kraški regiji, kjer KMG obdelujejo 4,5 ha KZU na gospodarstvo.

Struktura kmetijskih zemljišč v uporabi se v primerjavi z letom 2010 ni bistveno spremenila, saj še vedno prevladujejo trajni travniki in pašniki z 57 %, sledijo njive in vrtovi s 37 % in trajni nasadi s 6 %.

Leta 2020 je nekaj manj kot 58 tisoč KMG obdelovalo skoraj 176 tisoč ha njiv. V primerjavi s popisom v letu 2010 se je število KMG zmanjšalo za 9 %, medtem ko se je površina njiv v obravnavanem obdobju povečala za dobre 3 %. Povprečna površina njiv, v obdelavi enega gospodarstva, pa se je v zadnjih desetih letih povečala za 14 % (z 2,7 ha na 3,1 ha).

V letu 2020 je bilo v Sloveniji skoraj 59 tisoč KMG s trajnimi travniki in pašniki, ki so skupaj obdelovala dobrih 271 tisoč ha travinja. V primerjavi s popisom v letu 2010 se je število KMG s travniki in pašniki zmanjšalo za 5 %, medtem ko se je njihova površina zmanjšala za 2 %. Ta gospodarstva so v letu 2020 v povprečju obdelovala 4,6 ha trajnega travinja, kar je za 3 % več kot v letu 2010.

V letu 2020 je intenzivne sadovnjake obdelovalo 2,6 tisoč KMG, ekstenzivne pa 19,3 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z intenzivnimi sadovnjaki povečalo za 44 %, število KMG z ekstenzivnimi sadovnjaki pa zmanjšalo za dobre 3 %. Leta 2020 je bilo z intenzivnimi sadovnjaki zasajeno 3,9 tisoč ha površin in njihova površina se je v primerjavi z letom 2010 le malenkost povečala (+1 %). To je vplivalo na precejšnje zmanjšanje intenzivnih sadovnjakov v obdelavi enega KMG (–30 %; z 2,1 na 1,5 ha). Ekstenzivni sadovnjaki pa so leta 2020 obsegali 7,4 tisoč ha površin, kar je za 39 % več kot leta 2010.

S pridelavo oljk se je v letu 2020 ukvarjalo 2,3 tisoč KMG, ki so obdelovala nekaj več kot tisoč ha površin. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z oljkami povečalo za več kot

tretjino (+36 %), površine oljčnikov pa so se povečale za dobro polovico (51 %). KMG so oljke v povprečju pridelovale na 0,58 ha površin, kar je malo več kot leta 2010 (0,52 ha).

V letu 2020 je bilo v Sloveniji približno 17,3 tisoč KMG z vinogradi, ki so obdelovale dobrih 14 tisoč ha površin vinogradov. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z vinogradi zmanjšalo za tretjino, medtem ko so se površine z vinogradi zmanjšale za 14 %. Ta gospodarstva v povprečju obdelujejo 0,82 ha vinogradov, kar je za skoraj tretjino več (31 %; 0,62 ha) kot leta 2010.

Živinoreja

Z živinorejo se po podatkih popisa kmetijstva 2020 ukvarja skoraj 45 tisoč kmetijskih gospodarstev, kar je skoraj četrtnina manj (–23 %) kot leta 2010. Ta gospodarstva skupaj redijo nekaj manj kot 409 tisoč glav velike živine (GVŽ), kar je 3 % manj kot leta 2010.

Število GVŽ se je zmanjšalo predvsem zaradi velikega zmanjšanja števila prašičev, katerih je sedaj skoraj 40 % manj kot leta 2010. Zmanjšalo se je tudi število konj, ovc in koz, medtem ko je število goveda ostalo skoraj nespremenjeno. V obdobju med obema popisoma se je povečalo število perutnine, čebeljih družin ter tudi število damjakov, muflonov in navadne jelenjadi.

Živinorejska gospodarstva so v povprečju redila 9,1 GVŽ, kar je za dobro četrtnino več kot leta 2010, ko so redila 7,2 GVŽ na gospodarstvo. Največja živinorejska KMG so v Gorenjski regiji, kjer v povprečju redijo 12,0 GVŽ, v Obalno-kraški regiji pa redijo najmanj živali na KMG, in sicer 5,2 GVŽ.

Priraja govejega mesa poleg priraje mleka ostaja najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. V govedoreji že od leta 2000 dalje potekajo dokaj intenzivne strukturne spremembe, ki se kažejo predvsem v zmanjševanju števila KMG, ki redijo govedo in povečevanju povprečnega staleža živali na KMG. Leta 2020 se je v Sloveniji z govedorejo ukvarjalo nekaj več kot 28 tisoč KMG, kar predstavlja skoraj dve tretjini (63 %) vseh živinorejskih gospodarstev. Ta gospodarstva so redila okoli 477 tisoč glav goveda, kar je za slab odstotek več kot leta 2010. Povprečna velikost črede se je v obdobju med obema popisoma povečala s 13,1 glave na KMG, na 16,7 glave goveda na KMG v letu 2020.

V letu 2020 se je s proizvodnjo kravjega mleka ukvarjalo 5,6 tisoč KMG, medtem ko jih je bilo v letu 2010 še skoraj 11 tisoč (–49 %). Ta gospodarstva so redila skoraj 101 tisoč krav molznic, kar je 7 % manj kot leta 2010. To pomeni, da so v letu 2020 v povprečju redila 18 krav molznic na KMG, kar je 82 % več kot leta 2010, kar kaže na to, da se nadaljujejo zelo intenzivni procesi koncentracije in specializacije reje.

Podobno kot v sektorju govedoreje se tudi v prašičereji nadaljujejo intenzivne strukturne spremembe. V letu 2020 so prašiče redili na nekaj več kot 12 tisoč KMG, kar je za dobro polovico manj (–54 %) kot leta 2010, ko so prašiče redili na več kot 26 tisoč KMG. Prašiče redijo na več kot četrtnini (27 %) živinorejskih KMG, kar je precej manj kot leta 2010, ko so prašiče redili skoraj na polovici živinorejskih KMG. Leta 2020 so ta redila 235 tisoč prašičev, kar je 38 % manj kot leta 2010, ko so redila 382 tisoč prašičev. Ta gospodarstva so leta 2020 v povprečju redila 19 prašičev na gospodarstvo, kar je pet prašičev več kot leta 2010.

V letu 2020 je perutnino redilo okoli 27 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2010 se je število rejcev zmanjšalo za četrtnino. Ta KMG so redila 7 milijonov kljunov, kar je 44 % več kot leta 2010. Najbolj zastopani proizvodni usmeritvi v perutninarstvu ostajata priraja pitovnih piščancev in reja kokoši nesnic. Pri tržno usmerjenih rejah je med zadnjima popisoma ponovno prišlo do povečanja koncentracije priraje. Število KMG, ki redijo piščance se je v medpopisnem obdobju zmanjšalo kar za 74 %, medtem ko se je jata povečala skoraj za

polovico (+49 %). Na teh gospodarstvih so v povprečju redili več kot pet tisoč kljunov, kar je skoraj šest krat toliko kot leta 2010.

V letu 2020 je nekaj več kot 26 tisoč KMG redilo 1,6 milijona kokoši nesnic. V medpopisnem obdobju se je število KMG z nesnicami zmanjšalo skoraj za četrtno, medtem ko se je velikost jate povečala za 7 %. Ta KMG so v povprečju redila 61 nesnic, kar je 41 % več kot leta 2010.

Leta 2020 je prišlo tudi do zmanjšanja števila KMG z drobnico, teh je bilo v primerjavi z letom 2010 skoraj za petino manj. Med zadnjima popisoma je pri obeh vrstah drobnice prišlo do zmanjšanja črede. Ovc je bilo v primerjavi z letom 2010 kar 17 % manj, medtem, ko se je število koz zmanjšalo za 21 %. Povprečno ovčerejsko gospodarstvo redi 23 ovac, kozjerejsko pa 8 koz, pri tem se velikost črede z ovci oziroma kozami na KMG z drobnico v zadnjih desetih letih ni bistveno spremenilo.

Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

Začasni podatki Popisa kmetijstva 2020 o delovni sili kažejo, da skupni vložek dela na kmetijskih gospodarstvih znaša slabih 68 tisoč polnovrednih delovnih moči (PDM). Več kot dve tretjini (69 %) vseh PDM v kmetijstvu se nahaja na KMG, ki obdelujejo do 10 ha KZU. Produktivnost dela v kmetijstvu se z velikostjo kmetijskih gospodarstev izboljšuje. Leta 2020 je ena PDM obdelovala 7 ha KZU. Na tistih gospodarstvih, ki obdelujejo do 5 ha KZU, je ena PDM obdelala 3,6 ha KZU, medtem ko je na gospodarstvih, ki obdelujejo več kot 30 ha KZU 1 PDM obdelovala skoraj 22 ha KZU. Zaradi drugačne metodologije zbiranja podatki o delovni sili niso primerljivi s podatki iz preteklih raziskovanj.

Spremembe velikostne strukture kažejo, da se tako pri kmetijskih zemljiščih, kot tudi v živinoreji še naprej dogajajo procesi koncentracije proizvodnje, kar pozitivno vpliva na produktivnost dela v kmetijstvu.

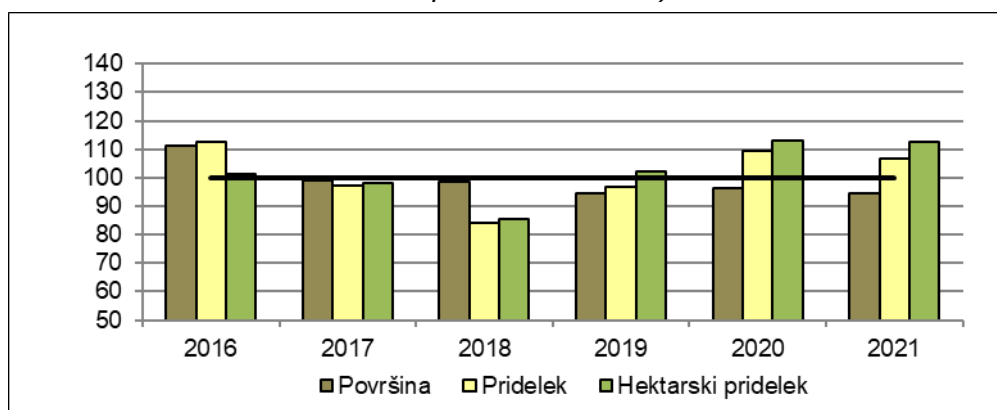
8 PREGLED PO POMEMBNEJŠIH KMETIJSKIH TRGIH

8.1 Pšenica

Po začasnih podatkih zadnjega popisa kmetijstva so pšenico v letu 2020 pridelovali na približno 11,0 tisoč kmetijskih gospodarstvih, kar je za 41 % manj glede na leto 2010. Nasprotno pa je bila povprečna površina pšenice na kmetijsko gospodarstvo v primerjavi s popisom v letu 2010 večja za 42 %, obsegala je 2,43 ha.

V Sloveniji je bila v letu 2021 pšenica požeta s približno 26 tisoč ha njiv. To je slabe 3 % manj kot leta 2020 in najmanj do zdaj. Hektarski pridelek je bil s 5,8 t/ha blizu rekordnemu v letu 2020 in 13 % nad povprečjem obdobja let 2016–2020. Predvsem zaradi nekoliko manjše površine je bil pridelek pšenice v skupnem obsegu s približno 152 tisoč tonami za 3 % manjši od lanskega, vendar še vedno 6 % nad ravni povprečja let 2016–2020.

Slika 7: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: SURS (preračuni KIS)

Svetovni pridelek pšenice 2021/22 bo po trenutnih napovedih približno en odstotek večji od leta prej, kar je približno 781 milijonov ton, največje izvoznice pšenice pa naj bi pridelale dva odstotka manj kot v letu prej (377 mio t). Pri večini večjih pridelovalk pričakujejo manjši pridelek pšenice kot v letu 2020, po oktobrskih ocenah bodo več pšenice pridelali v Argentini, Ukrajini in v državah EU, mnogo manj pa v ZDA, Kanadi, Rusiji, Kazahstanu in Avstraliji (IGC, 2021). Pridelek pšenice v Evropi (Short-term outlook..., 2021; DG AGRI, 2021) je zaradi v povprečju boljše letine in večjih površin za skoraj 12 % večji kot leta 2020. Med pomembnejšimi pridelovalci naj bi pridelali pomembno več pšenice v Franciji (+24 %), Romuniji (78 %), Španiji (+8 %), Bolgariji (+53 %) in na Poljskem (+3 %), manj pa v Nemčiji (–3 %). V sosednjih državah so več pšenice pridelali na Madžarskem (+4 %), manj kot v letu prej pa v Avstriji (–8 %), na Hrvaškem (–2 %) in v Italiji (–2 %). Površine pšenice v državah članicah EU so bile skoraj 5 % večje kot leto prej, povprečen hektarski pridelek pa je bil s 6,1 t/ha večji za slabih 7 %.

Cene pšenice na mednarodnih trgih so že vse od spravila letine 2020 zaradi velikega povpraševanja in sorazmerno majhnih zalog v močnem porastu in so na najvišji ravni po letu 2012. Po podatkih Evropske komisije je bila cena pšenice na ravni EU v prvih devetih mesecih leta 2021 v primerjavi z enakimi meseci leta 2020 v povprečju za 20 % višja, podobno gibanje je imela cena pšenice v tem obdobju tudi v Sloveniji (+23 %) (Agri-food markets, 2021).

Po podatkih tržno informacijskega sistema (TIS) na ARSKTRP so v času žetve 2021 v Sloveniji odkupili 66.210 ton pšenice, kar je 14 % več kot ob žetvi predhodne letine, ko je bila odkupljena ena izmed manjših količin do zdaj. Približno tretjino odkupljene količine v letu 2021 je predstavljala krmna pšenica, kar je približno toliko kot v letu prej.

Preglednica 10: Odkup in kakovost pšenice v času žetve; 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
SKUPAJ (t bruto)*	93.384	56.426	79.282	57.948	66.210	114,3
Prevzeto (t bruto)**	76.242	32.359	50.530	40.846	44.783	109,6
Odkupna cena (EUR/t)	152,2	161,4	168,4	153,7	189,1	123,0
Surove beljakovine (%)	13,17	13,89	14,55	13,18	13,2	99,8
Hektolitrška masa (kg/100 l)	78,2	77,0	77,4	80,3	79,8	99,4
Število padanja (FN)	356,2	309,1	325,9	362,3	327,02	90,3
Sedimentacijska vrednost	44	51	51	42	44,0	104,8
Vlaga (%)	12,2	13,07	12,94	13,18	12,8	97,4
Primesi (%)	4,1	2,9	2,5	2,5	3,2	125,4

* Skupna količina prevzete/odkupljene pšenice v času žetve.

** Podatki se nanašajo na poročevalce, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili več kot 1.000 t pšenice v času žetve, z izvedenimi analizami kakovosti za krušno pšenico.

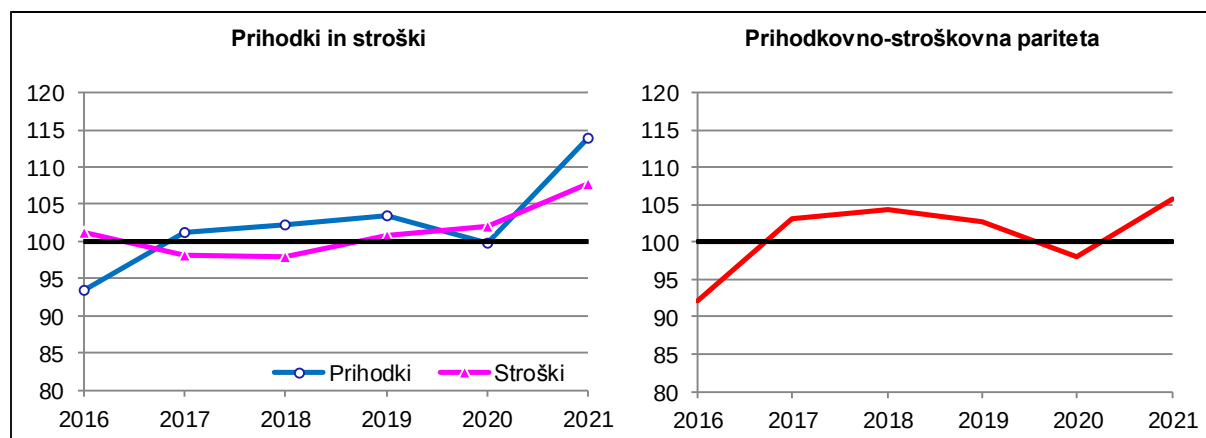
Vir: ARSKTRP

Po podatkih ARSKTRP so bile odkupne cene krušne pšenice v šestih tednih žetve 2021 za skoraj četrtino višje kot v letu 2020 in so se gibale od 183,6 do 190,7 EUR/t. V povprečju je odkupna cena krušne pšenice v času žetve 2021 po podatkih TIS znašala 189,1 EUR/t.

Na podlagi modelnih kalkulacij, ki veljajo za čas spravila letine pri nespremenjenem pridelku in enaki tehnologiji ter ne upoštevajo stroškov skladiščenja, ocenjujemo, da so se skupni stroški pridelave pšenice zvišali za slabih 6 %, odkupna cena pšenice po podatkih SURS (julij–september) pa je bila v času spravila letine 2021 za 25 % višja (183 EUR/t) kot ob enakem času leta 2020.

Proračunske podpore (osnovno plačilo, plačilo za zeleno komponento, proizvodno vezano plačilo in vračilo trošarine), ki imajo med 20 % in 30 % v strukturi prihodkov pridelovalcev strnega žita, naj bi bile po trenutno znanih podatkih v letu 2021 predvsem zaradi nižjih proizvodno vezanih plačil za 3 % nižje kot leta prej. Ocenjujemo, da naj bi se ob predpostavki nižjih proračunskih podpor vrednost pridelave pri pšenici v primerjavi z letom prej zvišala za 14 % in bo tudi za približno tak odstotek nad povprečjem zadnjih petih let.

Slika 8: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

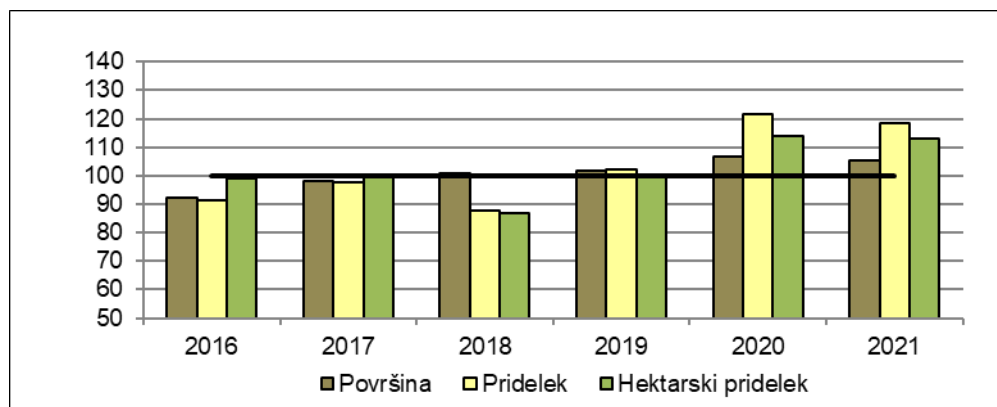
Na največjo letno spremembo stroškov pridelave pšenice v zadnjih letih so vplivale predvsem velika rast cen goriva in mineralnih gnojil, pa tudi rast cen semena in sredstev za varstvo rastlin (FFS). Stroški domačega dela, ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji, pa so se po trenutnih ocenah zvišali za 4 %. Največje spremembe so bile zaradi rasti cen goriva pri stroških domačih strojnih storitev (+8 %) in gnojil (+10 %). Cene FFS so porasle zmerno (približno za 2 %), zamenjava FFS sredstev, ki jim je v letu 2021 poteklo dovoljenje za uporabo, pa je vodila k 12-odstotnemu povečanju stroškov FFS pri pridelavi pšenice. Seme pšenice je bilo dražje za 3 %. Za desetino nižji kot v letu prej pa so bili pri pridelavi pšenice zaradi večje stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij stroški zavarovanja pridelka.

Kljub nadpovprečnemu zvišanju stroškov pridelave in zmanjšanju proračunskih podpor so visoke odkupne cene pšenice vplivale na precejšnje izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij. Cenovno-stroškovna pariteta je skoraj 6 % nad povprečjem zadnjih petih let. Na podlagi trenutno znanih podatkov ocenjujemo, da so se ekonomske razmere pridelave pšenice v letu 2021 zaradi pomembnega zvišanja odkupnih cen izboljšale. Ekonomski rezultati večine pridelovalcev pa so zaradi količinsko in kakovostno nekoliko slabše letine verjetno le malenkost okrnjeni in so daleč najboljši v zadnjih letih.

8.2 Ječmen

Po začasnih podatkih zadnjega popisa kmetijstva so ječmen v letu 2020 pridelovali na približno 15,1 tisoč kmetijskih gospodarstvih (15-odstotno zmanjšanje glede na leto 2010). Povprečna površina ječmena na kmetijsko gospodarstvo je bila v primerjavi s popisom v letu 2010 večja za 39 %, obsegala je 1,46 ha, kar je 40 % manj kot pri pšenici.

Slika 9: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: SURS (preračuni KIS)

Površina z ječmenom, ki ima v Sloveniji močan trend rasti, se je v letu 2021 nekoliko zmanjšala (–2 %) in bila s približno 22 tisoč ha blizu največji površini iz leta 2020. Pridelanega je bilo 3 % manj ječmena kot v letu prej, kar pa je še vedno druga največja količina do zdaj. Pridelek ječmena je bil s skoraj 119 tisoč tonami tudi za slabo petino nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Hektarski pridelek ječmena je s 5,4 t/ha nadpovprečen in le za odstotek manjši od rekordnega v letu 2020.

Tudi na povprečni ravni EU se je pridelava ječmena v letu 2021 zmanjšala. Po ocenah trenutno znanih podatkov Evropske komisije je pridelava kljub nekoliko boljši letini (+4 %)

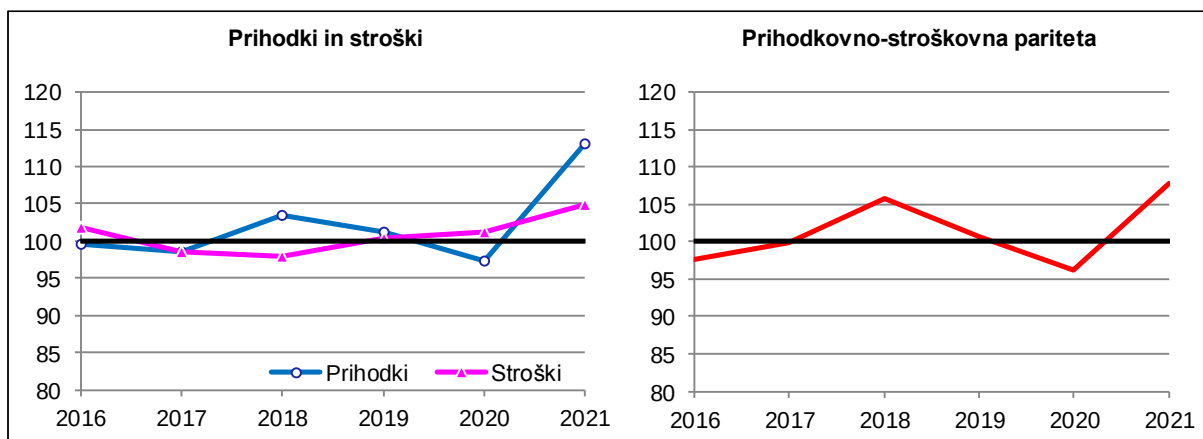
zaradi pomembno manjših površin (–8 %) manjša za 4 % (Short-term outlook..., 2021; DG AGRI, 2021).

Smer gibanja odkupnih cen ječmena na ravni EU je bila v letu 2021 podobna kot pri pšenici, v povprečju prvih devetih mesecev leta 2021 so se v primerjavi z enakim obdobjem leta prej cene v povprečju zvišale za četrtno (Agri-food markets, 2021). Po trenutnih podatkih SURS imajo enako gibanje tudi cene ječmena v Sloveniji, te naj bi se po napovedih statistike na letni ravni zvišale za 33 %. Podobno so se spremenile tudi odkupne cene ječmena v času žetve in največjega odkupa v obdobju julij–avgust. V tem obdobju so cene znašale v povprečju 165 EUR/t in so bile v primerjavi z letino 2020 tudi za tretjino višje.

Ekonomske razmere pri pridelavi ječmena letine 2021 naj bi bile zaradi veliko višjih odkupnih cen, kljub nadpovprečni rasti stroškov in nekoliko nižjim proračunskim podporam, precej boljše kot v letu 2020.

Na veliko spremembo stroškov pridelave ječmena v letu 2021 so podobno kot v drugi rastlinski pridelavi vplivale predvsem velike rasti cen goriva in mineralnih gnojil. Stroški domačega dela, ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji, ki imajo pri pridelavi strnega žita zelo majhen delež, pa so se zvišali za dobre 3 %. Največje spremembe so bile zaradi rasti cen goriva pri stroških domačih strojnih storitev (+7 %) in gnojil (+9 %). Cene FFS so porasle zmerno (približno za 2 %), zamenjava FFS sredstev, ki jim je v letu 2021 poteklo dovoljenje za uporabo, pa je vodila k 5-odstotnem znižanju stroškov FFS pri pridelavi ječmena. Seme ječmena je bilo cenejše za 2 %. Podobno kot pri pridelavi pšenice pa so bili za desetino nižji tudi stroški zavarovanja pridelka ječmena, ki pa imajo pri žitih zelo majhen delež v skupnih stroških pridelave.

Slika 10: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi ječmena (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Na podlagi gibanja odkupnih cen in proračunskih podpor ter prvih ocen stroškov po modelnih kalkulacijah pričakujemo, da naj bi bila vrednost pridelave ječmena višja za približno 16 %, stroški pa naj bi bili za slabe 4 % višji. Po za zdaj znanih podatkih naj bi se cenovno-stroškovna pariteta pri pridelavi ječmena v letu 2021 izboljšala za približno 8 odstotnih točk in bo nad ravnijo zadnjega petletnega obdobja. Kljub višjim stroškom pridelave bo verjetno zaradi velike rasti odkupnih cen (+32 %) ekonomski položaj tržnih pridelovalcev ječmena dober in boljši kot v zadnjih letih.

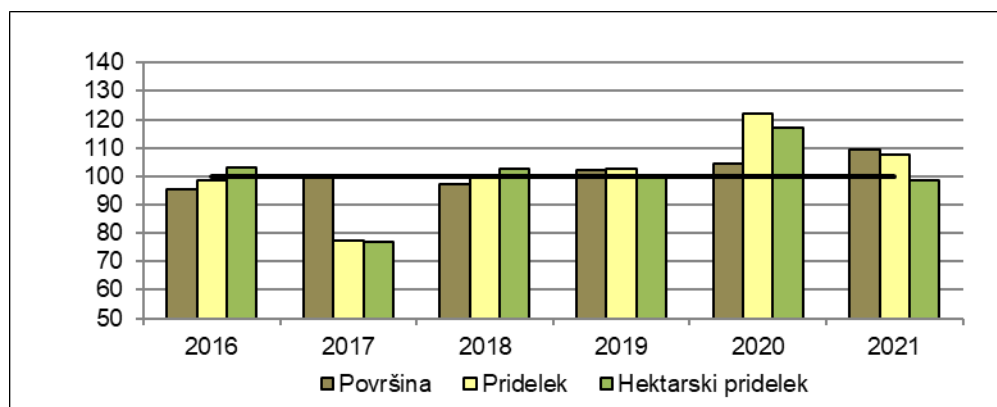
8.3 Koruza za zrnje

Po začasnih podatkih zadnjega popisa kmetijstva so koruzo za zrnje v letu 2020 pridelovali na približno 18,7 tisoč kmetijskih gospodarstvih (25-odstotno zmanjšanje glede na leto 2010), povprečna površina koruze za zrnje na kmetijsko gospodarstvo pa je bila v primerjavi s popisom v letu 2010 večja za 45 %, obsegala je 2,13 ha.

Koruza za zrnje je bila v letu 2021 pospravljena s slabih 42 tisoč ha njiv, kar je več kot v letu prej (+5 %) in za skoraj desetino več od povprečja zadnjega petletnega obdobja (+9 %). Vremenske razmere pridelavi koruze niso bile naklonjene, po začasnih podatkih SURS je bil hektarski pridelek koruze ocenjen na 9,1 t/ha, kar je za 16 % manj kot v rekordnem letu prej, vendar še vedno zelo blizu povprečja zadnjih petih let (–1 %). Skupni pridelek koruze za zrnje je zaradi slabe letine manjši kot v letu 2020 (–12 %), a s 379 tisoč tonami predvsem zaradi povečanja pridelovalnih površin za 8 % presega povprečje v letih 2016–2020.

Napovedi kažejo, da naj bi bil svetovni pridelek koruze za zrnje v letu 2021/22 rekorden in približno za 8 % večji od lanskega (IGC, 2021). Večje pridelke pričakujejo skoraj pri vseh pomembnejših pridelovalkah, še posebej v Braziliji in ZDA. V državah EU pa bo po trenutnih ocenah na približno odstotek večjih površinah pridelane za 5 % več koruze kot v letu prej. Največji vpliv na večjo pridelavo so imele ugodne razmere v Romuniji, na Poljskem in v Franciji, medtem ko so bili pridelki koruze zaradi vročih in sušnih razmer v Italiji (–12 %) in na Madžarskem (–9 %) manjši kot v letu prej (Short-term outlook..., 2021; DG AGRI, 2021).

Slika 11: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: SURS (preračuni KIS)

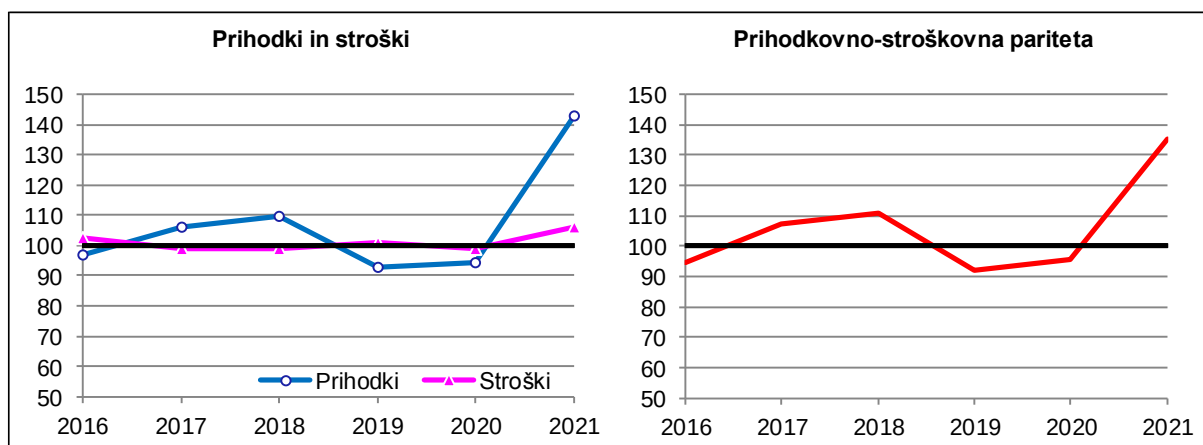
Cene koruze na svetovnih trgih so v letu 2021 visoke in na najvišji ravni po sezoni 2012/2013. Po podatkih Evropske komisije so bile cene koruze v državah EU v prvih devetih mesecih leta 2021 v porastu, v primerjavi z enakimi meseci leta 2020 so bile cene v povprečju za 37 % višje. V Sloveniji so se v tem obdobju zvišale za 40 % (Agri-food markets, 2021). Tudi podatki SURS kažejo, da so odkupne cene koruze za zrnje v Sloveniji od pozne jeseni leta 2020 z občasnimi mesečnimi nihanjem v porastu, po trenutnih napovedih naj bi bile cene na letni ravni leta 2021 višje za več kot polovico.

Modelne ocene na podlagi modelnih kalkulacij, ki veljajo za čas spravila letine pri nespremenjenem pridelku in enaki tehnologiji ter ne upoštevajo stroškov skladiščenja, kažejo, da so bili v času spravila letine 2021 stroški pridelave koruze za zrnje višji za približno 7 %, na kar je imela največji vpliv velika rast cen goriv in mineralnih gnojil.

Med pomembnejšimi vrstami stroškov so se po modelnih ocenah v primerjavi s predhodno letino še najbolj zvišali stroški gnojil (+11 %) in domačih strojnih storitev (+7 %). Višji so bili

tudi stroški najetih storitev (+8 %, vpliv višjih stroškov sušenja), stroški sredstev za varstvo rastlin (+3 %) in stroški semena (+2 %).

Slika 12: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi koruze za zrnje (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

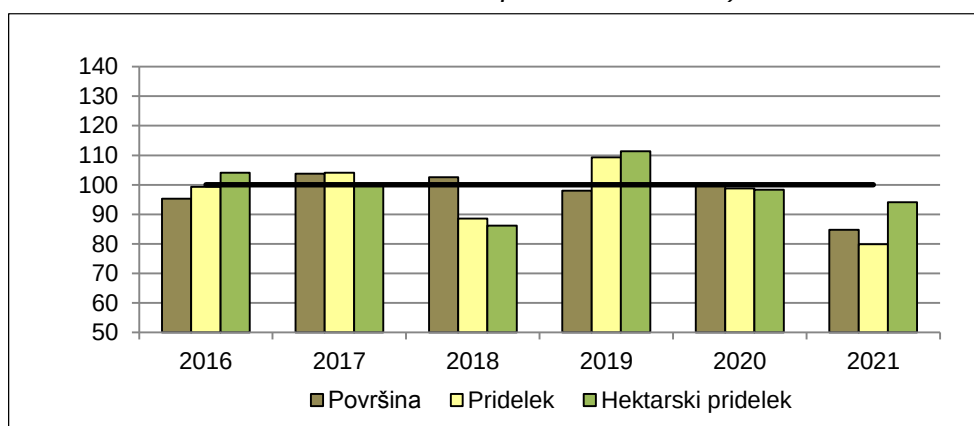
Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Močno zvišanje cen koruze v letu 2021 (ocene na podlagi trenutno dostopnih podatkov kažejo na zvišanje sezone odkupne cene v jesenskem času september–november za približno 60 %), ob sočasnem nadpovprečnem zvišanju stroškov pridelave in malce nižjih proračunskih podporah, bo vplivalo na izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij. Cenovno-stroškovna pariteta je ob navedenih predpostavkah visoko nad ravni povprečja zadnjih petih let, ki sicer za pridelavo koruze niso bila ugodna. V povprečju naj bi bili ekonomski rezultati pridelovalcev koruze v letu 2021, ne glede na slabšo letino, mnogo boljši kot v zadnjih letih in blizu ekonomsko najboljših let za pridelavo koruze.

8.4 Oljna ogrščica

V obdobju med popisoma kmetijstva v letih 2020 in 2010 se je število kmetijskih gospodarstev, ki pridelujejo oljno ogrščico, skoraj prepolovilo (–49 %), povprečna površina oljne ogrščice v obdelavi kmetijskega gospodarstva pa se je povečala s 4,65 na 5,67 ha (+22 %).

Slika 13: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

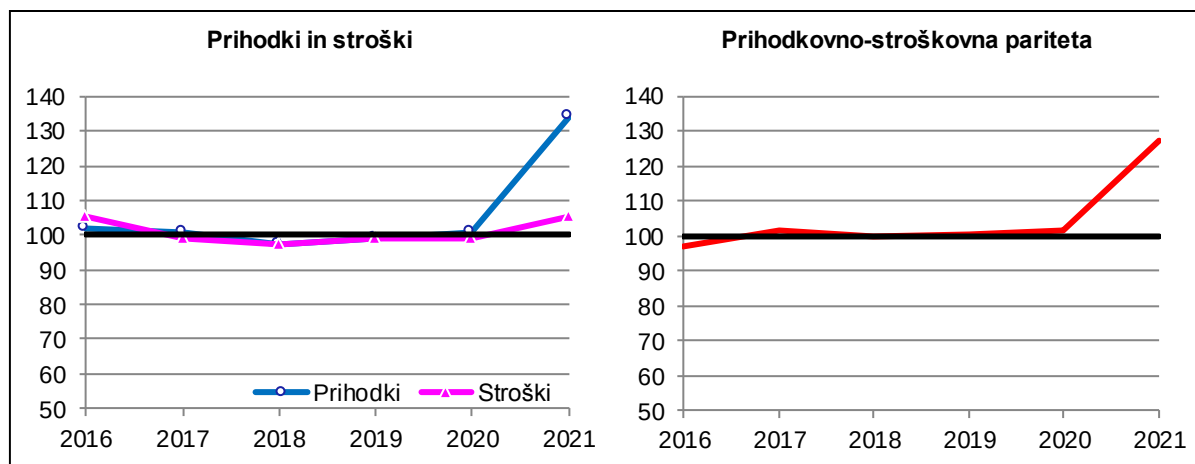
Vir: SURS (preračuni KIS)

Za površino oljne ogrščice je značilno, da med leti precej niha. V letu 2021 so oljno ogrščico pospravili z 2,8 tisoč ha njiv, kar je 15 % manj kot v letu prej in enako manj tudi v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let (2016–2020). Po prvih ocenah SURS je bilo pridelano 2,5 ton zrnja oljne ogrščice na hektar, kar je 4 % manj v primerjavi z letom prej in 6 % manj od povprečnega hektarskega pridelka v obdobju let 2016–2020. Zaradi manjše površine in nekoliko slabše letine je bilo pridelano okoli 6,9 tisoč ton oljne ogrščice, kar je za slabo petino manj kot v letu prej.

Svetovni pridelek oljne ogrščice bo v letu 2021 zaradi zelo velikega zmanjšanja površin v Kanadi manjši kot v letu prej (–7 %), v državah EU pa bo zaradi nekoliko večjih površin (+3 %) in dobre letine (+2 %) večji za približno 5 %. Manjša ponudba oljne ogrščice na svetovnem trgu je vplivala na porast cen, ki so po podatkih Evropske komisije tako na trgih EU kot v Sloveniji dosegale rekordne vrednosti (Oilseeds and Protein Crops market situation..., 2021). Odkupne cene oljne ogrščice so v Sloveniji na najvišji ravni po letu 2012. Po podatkih statistike so oljno ogrščico v času spravila letine 2021 (julij–avgust) odkupovali v povprečju po 42 % višjih cenah v primerjavi z enakim obdobjem leta 2020.

Trenutne ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so bili v času spravila letine 2021 stroški pridelave oljne ogrščice za 6 % višji. Višji kot v letu prej so bili stroški gnojil (+10 %), stroški najetih storitev (+7 %), domačih strojnih storitev (+7 %), sredstev za varstvo rastlin (+4 %) ter stroški domačega dela, ki so zaradi rasti plač v letu 2021 porasli za dobre 3 %. Nižji kot v letu prej so bili zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj (leta 2020: 50 %, leta 2021: 55 %) le stroški zavarovanja pridelka, ki imajo sicer v strukturi pridelave poljščin majhen delež. Blizu ravni leta prej pa so ostali stroški semena.

Slika 14: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi oljne ogrščice (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

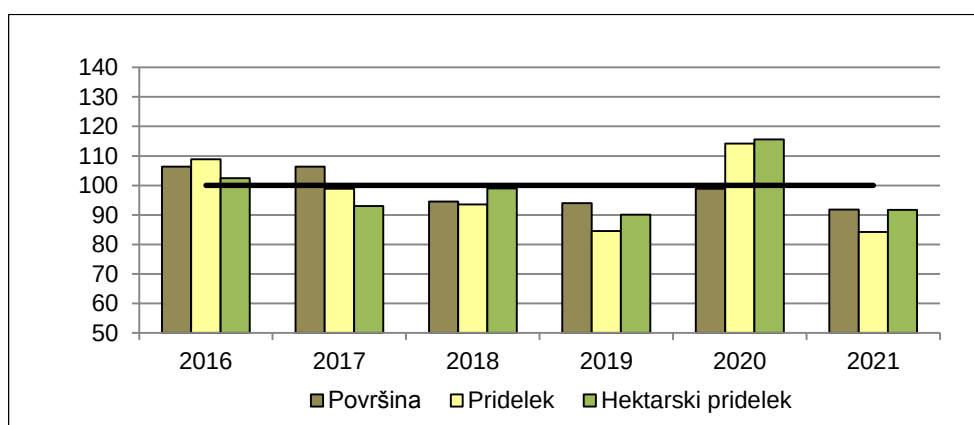
Prihodkovno-stroškovna pariteta se je kljub višjim stroškom pridelave zaradi izrazito višjih odkupnih cen izboljšala in je visoko nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Ocenjujemo, da bodo ekonomski rezultati pri pridelavi oljne ogrščice kljub slabši letini zaradi višjih odkupnih cen daleč najboljši v zadnjih letih.

8.5 Krompir

Dolgoletno intenzivno zmanjševanje njiv s krompirjem se je v letu 2021, z izjemo v letu 2020, nadaljevalo. Po podatkih SURS je bilo s krompirjem posejanih 2.733 ha njiv, kar je 7 % manj kot v letu prej in 8 % pod povprečjem obdobja let 2016–2020. Prvi podatki napovedujejo skromno letino, hektarski pridelek (24,0 t/ha) naj bi bil v povprečju za petino manjši od lanske rekordne letine. Skupni pridelek krompirja (slabih 66 tisoč t) bo zaradi manjše površine in slabše letine za dobro četrtino manjši kot v letu prej in za 16 % pod povprečjem obdobja let 2016–2020.

Drugod po Evropi bo letina krompirja kljub mnogim neugodnim vremenskim razmeram in pojavom rastlinskih bolezni na ravni predhodnega leta. Po poročilih NEPG (2021), ki se osredotočajo na trge štirih največjih pridelovalk krompirja v SZ Evropi (Belgija, Nemčija, Francija in Nizozemska), je bilo v letu 2021 zaradi manjše površine (–5 %) pridelanega manj krompirja kot v letu prej, vendar je bil pridelek še vedno na ravni zadnjega petletnega povprečja. Manjša ponudba ugodno vpliva na cene krompirja, ki so trenutno stabilne in višje kot v letu prej.

Slika 15: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

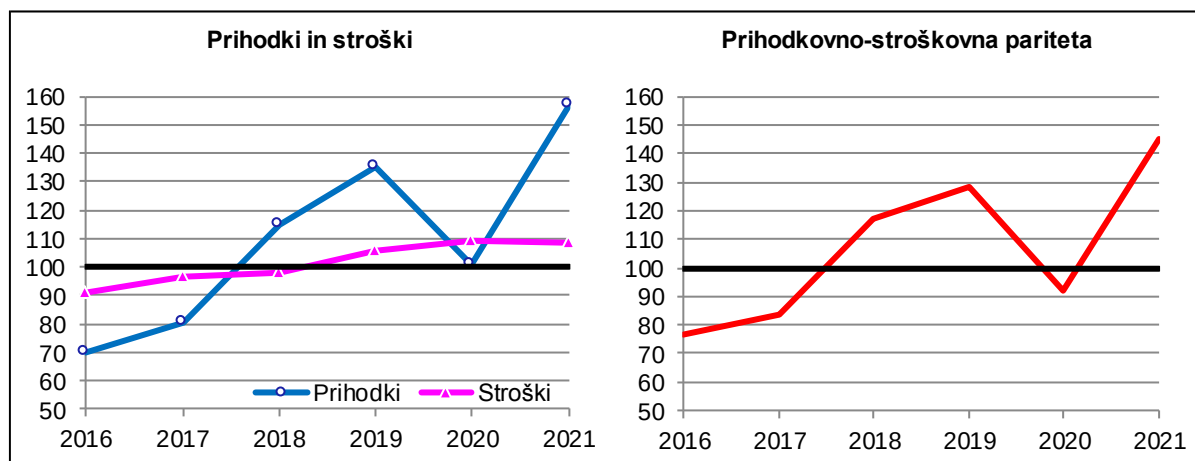
Vir: SURS (preračuni KIS)

Odkupne cene krompirja v Sloveniji v zadnjih letih sezonsko in med leti izrazito nihajo. Po podatkih SURS so zgodnji krompir v mesecih od maja do julija 2021 odkupovali v povprečju po 22 % višjih cenah v primerjavi z enakim obdobjem leta 2020, ko so bile njegove cene relativno nizke. Tudi cene poznega krompirja, ki predstavlja glavnino pridelka v Sloveniji, naj bi bile, glede na raven pridelave v Sloveniji in drugje po Evropi, v zadnjih mesecih leta 2021 višje kot v enakem obdobju lani in med najvišjimi do zdaj. Na podlagi razpoložljivih podatkov ocenjujemo, da bo odkupna cena poznega krompirja v jesenskem času (september–november) za 55 do 60 % višja kot jeseni leta 2020.

Pri pridelavi krompirja v letu 2021 so se ekonomske razmere zaradi višjih odkupnih cen izboljšale, vendar bo slaba letina ponovno poslabšala ugodne ekonomske rezultate. Na podlagi modelnih kalkulacij ocenjujemo (pri enakem pridelku), da so se prihodki močno zvišali, stroški pridelave pa v povprečju ostali blizu ravni leta prej, pri tem so bile spremembe cen proizvodnih sredstev dvosmerne. Nižji so bili stroški semena (–13 %), ki imajo v strukturi skupnih stroškov skoraj 30 % in stroški zavarovanja pridelka (–10 %). Višji kot v letu prej pa so bili stroški domačih strojnih storitev (+7 %), stroški domačega dela in kapitala, ki so predvsem zaradi rasti plač v letu 2021 porasli za skoraj 4 %, stroški gnojil (+11 %) ter FFS (+4 %).

Slika 16: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi krompirja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

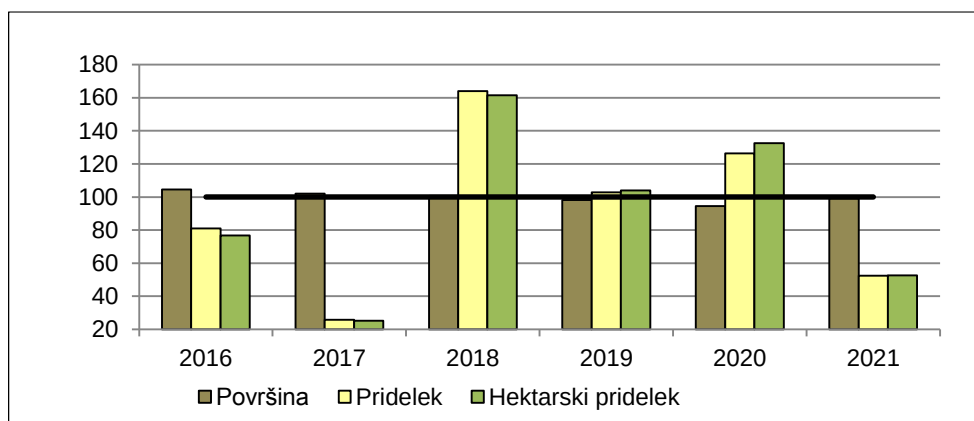
Ekonomski položaj pridelovalcev krompirja v letu 2021, kljub pričakovano višjih odkupnih cenah in skoraj nespremenjenih skupnih stroških pridelave, se zaradi slabše letine verjetno ne bo tako izrazito izboljšal kot kaže prihodkovno-stroškovna pariteta. Ekonomski rezultati pridelave krompirja pa bodo verjetno kljub slabši letini še vedno dobri.

8.6 Jabolka, hruške in breskve

V Sloveniji je bila letina sadja v intenzivnih in ekstenzivnih nasadih zaradi pomladanske pozebe in drugih vremenskih ujm zelo slaba in izredno podpovprečna. V slovenskih intenzivnih nasadih so bili v letu 2021 pri vseh pomembnejših sadnih vrstah doseženi v povprečju izredno majhni hektarski prideleki. V ekstenzivnih nasadih je bil izpad pridelka poleg neugodnih vremenskih razmer manjši tudi zaradi izmenične rodnosti dreves.

Na podlagi podatkov o izredno slabi letini sadja in prvih ocenah na podlagi modelnih kalkulacij predvidevamo, da se bodo ekonomski rezultati pri pridelavi sadja v letu 2021 v povprečju poslabšali. Ekonomske razmere se bodo zaradi majhne ponudbe in zato pričakovanih višjih odkupnih cen sicer izboljšale, vendar bodo pri večini sadjarjev, ki so imeli zaradi neugodnih vremenskih pogojev velik izpad pridelka, zelo zaostrene.

Slika 17: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: SURS (preračuni KIS)

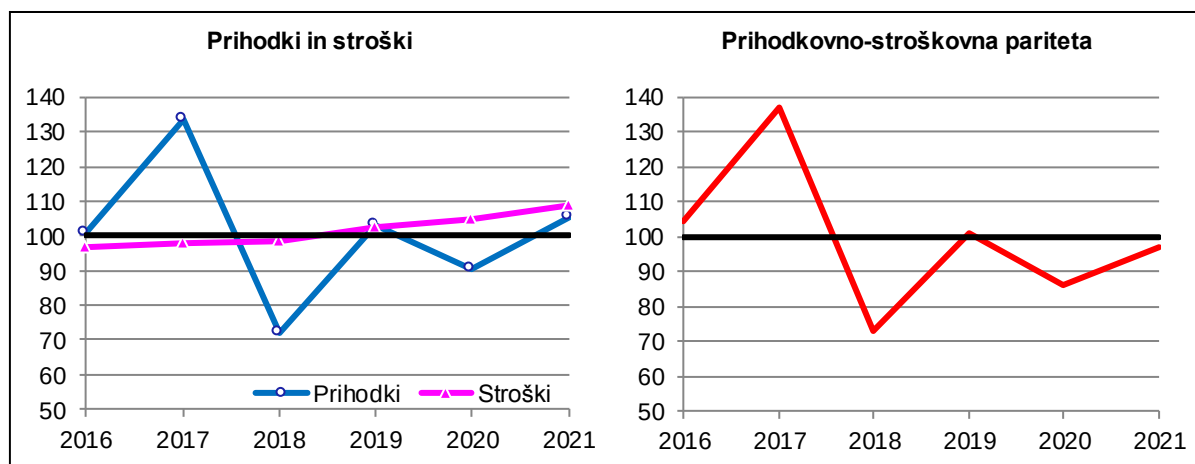
Povprečni hektarski pridelek namiznih jabolk (intenzivni nasadi sadja) je bil v letu 2021 po prvih ocenah SURS zelo majhen, znašal je 12 t/ha, kar je drugi najmanjši pridelek v obdobju let 2017–2021 (v letu 2017 le 5,8 t/ha). V primerjavi s predhodnim letom je bil hektarski pridelek jabolk kar za 60 % manjši. Sadjarji naj bi v intenzivnih nasadih ob nekoliko večji površini (+5 %) obrali le približno 28 tisoč ton jabolk, kar je skoraj 60 % manj kot v letu prej in za skoraj polovico manj od povprečja zadnjih petih let, ki za pridelavo sadja večinoma niso bila ugodna.

V državah EU po napovedih Evropske komisije (Short-term outlook ..., 2021) pričakujejo dobro letino sadja. Skupni pridelek jabolk bo v letu 2021 po zdaj znanih ocenah za 10 % večji kot v letu prej in 8 % nad povprečjem zadnjih petih let. Na večji pridelek jabolk najbolj vpliva zelo dobra letina na Poljskem, kjer so deloma tudi zaradi večjih površin (+7 %) pridelali dobro petino jabolk več. Dober pridelek jabolk pričakujejo tudi v drugih pomembnejših pridelovalkah jabolk (Francija: +3 %, Nemčija: +6 %), le v Italiji bo po prvih ocenah letošnja letina nekoliko slabša (−4 %).

Odkupne cene namiznih jabolk so bile v prvih devetih mesecih leta 2021 v povprečju za približno odstotek višje kot v enakem obdobju leta prej. Statistične ocene za prvi jesenski mesec pa kažejo, da naj bi bile odkupne cene namiznih jabolk opazno višje kot jeseni 2020. Cena namiznih jabolk je bila v prvem reprezentativnem mesecu za tekočo letino (september) za približno tretjino višja v primerjavi z enakim mesecem leta prej. Odkupne cene v zadnjih mesecih leta 2021 naj bi bile malce nižje kot v mesecu septembru, vendar so napovedi do konca leta predvsem zaradi velike ponudbe jabolk iz tujine precej nepredvidljive.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij se je košarica cen pri pridelavi jabolk (pri enakem pričakovanem pridelku) v povprečju dvignila za 4 %. Na dvig stroškov pridelave so najbolj vplivali stroški domačega dela in kapitala, ki so predvsem zaradi rasti plač v letu 2021 porasli za 4 %, stroški najetega dela (9 %), ocenjeni na podlagi minimalne plače, in stroški naprave sadovnjakov (+5 %). Pomembno višji so bili zaradi strme rasti cen goriva stroški domačih strojnih storitev (+9 %), pa tudi stroški gnojil (+9 %), ki pa imajo v strukturi stroškov le približno odstoten delež. Višji so bili tudi stroški sredstev za varstvo rastlin (+4 %). Nižji kot v letu prej so bili zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj (leta 2020: 50 %, leta 2021: 55 %) le stroški zavarovanja pridelka.

Slika 18: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi jabolk (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Cenovno-stroškovna pariteta, ki odraža razmerje med spremembami odkupnih cen in spremembami cen inputov, je v zadnjih letih zelo spremenljiva. Gibanje stroškov pridelave jabolk, ki so zadnja tri leta v porastu, je manj intenzivno od gibanja odkupnih cen. Pričakuje se, da bo ekonomski položaj pri pridelavi jabolk letos, kljub pričakovanemu porastu odkupnih cen zaradi izredno slabe letine in rasti stroškov pridelave, slab in podpovprečen.

Tudi letina hrušk v intenzivnih nasadih je bila v letu 2021 izredno slaba, hektarski pridelek hrušk iz intenzivnih nasadov je bil za več kot 70 % manjši tako v primerjavi z letom prej kot tudi z zadnjim petletnim obdobjem. Površina nasadov se je v letu 2021 ponovno povečala (+20 %) in je bila največja po letu 2007. Kljub večji površini nasadov pa so zaradi izredno slabe letine obrali le približno 1.200 ton hrušk, kar je za 70 % manj v primerjavi z letom prej.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij je bilo pri pridelavi namiznih hrušk gibanje stroškov v letu 2021 podobno kot pri jabolkah (+3 %), medtem ko so bile odkupne cene namiznih hrušk v jesenskih mesecih leta 2021 višje za slabo četrtno. Ekonomski rezultati pri pridelavi namiznih hrušk pa naj bi bili predvsem zaradi izredno slabe letine, kljub višjim odkupnim cenam, letos slabši.

Letina breskev 2021 je po prvih ocenah statistike predvsem zaradi že druge zaporedne močne pomladanske pozebe najslabša do zdaj. Hektarski pridelek v intenzivnih nasadih (1,2 t/ha) je bil za 85 % manjši kot v letu prej in več kot 90 % pod povprečjem zadnjih petih let. Sadjarji so v intenzivnih nasadih obrali najmanj breskev do zdaj, in sicer približno 279 ton breskev, kar je le slaba desetina povprečnega pridelka zadnjega petletnega obdobja.

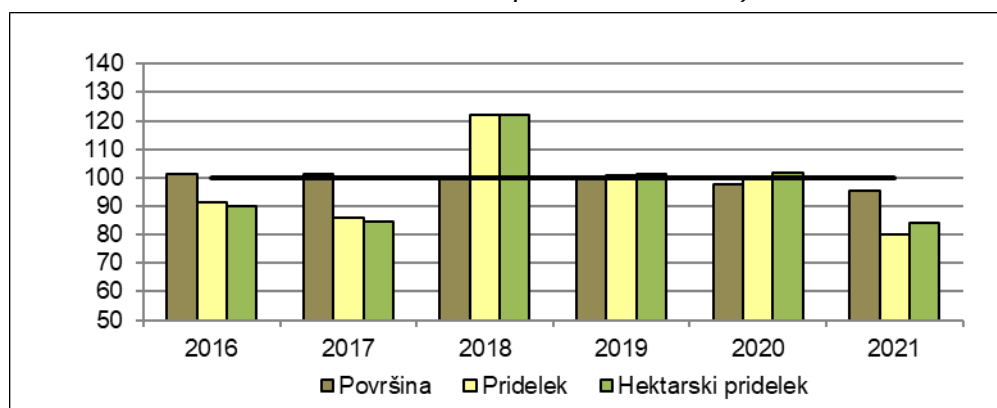
Tudi v državah EU–27 je bila že drugo leto zapored slabša letina breskev. V letu 2021 je po prvih ocenah Evropske komisije pridelek breskev za skoraj petino manjši kot v letu prej in za več kot četrtno pod povprečjem obdobja let 2016–2020. Slabša letina breskev v državah EU–27 pa je pozitivno vplivala na gibanje odkupnih cen breskev širše po Evropi in v Sloveniji (Agri-food markets, 2021).

Zaradi majhne ponudbe breskev so se po podatkih SURS odkupne cene namiznih breskev pri izredno majhni odkupljeni količini opazno zvišale. V obdobju julij–avgust so jih odkupovali v povprečju po 1,87 EUR/kg, kar je za 62 % več kot v enakem obdobju preteklega leta in dvakrat toliko od povprečja zadnjih petih let.

8.7 Grozdje in vino

Po prvih ocenah so predvsem zaradi pomladanske pozebe in tudi drugih neugodnih vremenskih razmer v letu 2021 iz nekoliko manj vinogradov (površina manjša za 3 %) potrgali najmanj grozdja do zdaj. V primerjavi z letom prej so obrali za 18 % manjši pridelek belih sort in za 24 % manj grozdja rdečih sort. V vinogradih naj bi bilo pridelanega približno 83 tisoč ton grozdja odlične kakovosti, kar je približno 80 % pridelka v letu 2020 in tudi v povprečju zadnjih petih let (2016–2020).

Slika 19: Osnovni proizvodni kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

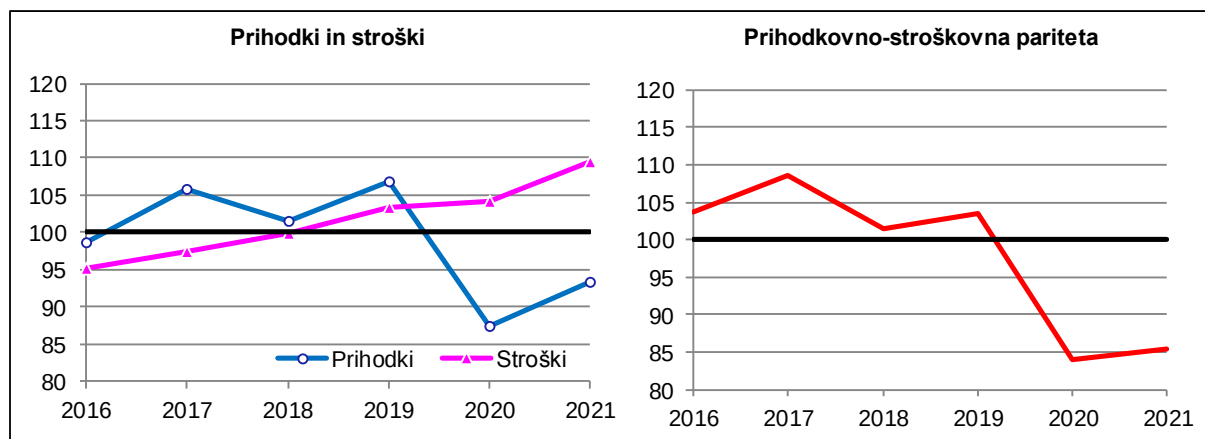
Vir: SURS (preračuni KIS)

Težke razmere na trgu z grozdom in vinom, ki so se z epidemijo covid-19 še dodatno zaostrele, ostajajo še naprej negotove. Vinarji so tudi v letošnjem letu upravičeni do določenih podpor za povečanje stabilnosti v panogi zaradi negativnih vplivov epidemije covid-19 (krizno skladiščenje, krizna destilacija in zelena trgatve).

So pa skromnejše zadnje tri letine (2019–2021) in izredno dobra kakovost grozdja letošnje letine kot kaže vplivati na zvišanje odkupnih cen grozdja, ki naj bi bile po ocenah na podlagi trenutno razpoložljivih odkupnih cen SURS in informacij s terena v Sloveniji v letu 2021 približno za desetino višje od zelo skromnih lanskih cen. Pri vinu SURS napoveduje odstotno znižanje cen vina na letni ravni, podatki TIS na ARSKTRP za prvih devet mesecev leta 2021 pa kažejo, ob manjši prodaji, na porast cen vina pri prodaji v Sloveniji in na trgih EU.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so se stroški pri pridelavi grozdja v letu 2021 (ocenjeni pri enakem pridelku v obeh letih) v povprečju zvišali za 5 %. V povprečju so bili stroški višji pri vseh skupinah stroškov, z izjemo stroškov zavarovanja pridelka, ki so bili zaradi višje stopnje sofinanciranja zavarovanja (s 50 % na 55 %) nižji za 10 %. Pomembno višji so bili zaradi rasti cen goriva stroški domačih strojnih storitev (8 %), podražila so se tudi FFS (v povprečju za dobrih 2 %). Zaradi rasti cen materiala in storitev za napravo vinogradov so stroški amortizacije vinogradov višji za od 6 do 7 %. Zaradi povečanja plač v RS so višji tudi stroški domačega dela (+4 %), ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji, in najetega dela (+9 %), ki so ocenjeni na podlagi minimalne plače v Sloveniji. Veliko večji so bili tudi stroški gnojil (+11 %), ki pa imajo v strukturi stroškov pridelave grozdja le približno 2-odstoten delež.

Slika 20: Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi grozdja (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Napovedano približno 10-odstotno zvišanje odkupnih cen grozdja pri ocenjeni nadpovprečni rasti stroškov pridelave (+5 %) ne bo vplivalo bistveno na izboljšanje ekonomskega položaja pridelovalcev grozdja za prodajo, ki je že leta zelo slab. Po podatkih RPGV se približno 70 % pridelanega grozdja predela na kmetijskih gospodarstvih in proda kot vino, kar je ključno za obstoj vinogradniške panoge, saj bi vinogradniki brez kombinacije prodaje grozdja in vina težko vztrajali pri pridelavi. Večletni ekonomski rezultati na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da odkupne cene grozdja običajno zadoščajo komaj za pokritje variabilnih stroškov in amortizacije, neto dodana vrednost (t. i. dohodek, namenjen pokritju stroškov domačega dela, prispevkov za socialno varnost in pravic iz dela) pri pridelavi grozdja pa je zelo majhna (v letih 2016–2021: med –3 in 7 EUR na uro vloženega dela).

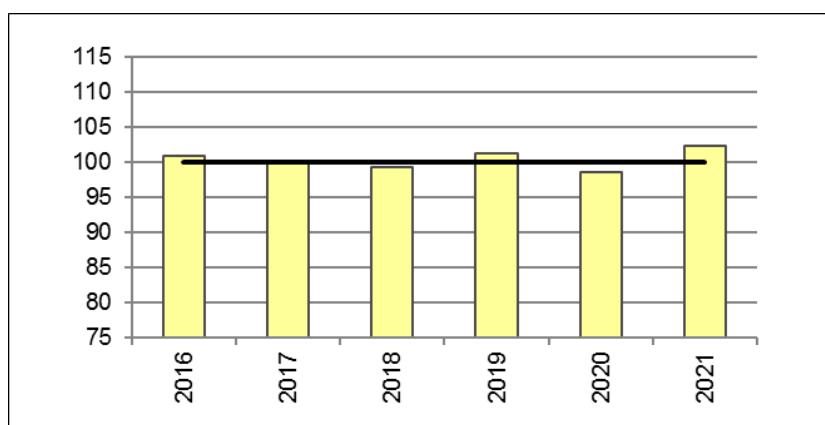
8.8 Meso govedi

Po trenutno razpoložljivih podatkih bo obseg prireje mesa govedi v letu 2021 večji kot v letu 2020 in tudi nad ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja.

Ocene kažejo, da bo v letu 2021 število zaklanih govedi v slovenskih klavnicah v primerjavi s predhodnim letom nekoliko večje (za okoli 2 %), za podoben odstotek pa bo večja tudi pridobljena masa mesa govedi. Nekoliko manjša kot leto prej pa bo povprečna masa govejih klavnih trupov.

Med pomembnejšimi klavnimi kategorijami bo zakol bikov v domačih klavnicah v letu 2021 manjši kot leto prej (za dober odstotek), medtem pa se je izvoz živih živali (predvsem so to biki) opazno povečal. Večji kot v letu 2020 bo zakol klavnih telet (+6 %), zakol telic (+2 %) in zakol krav (+8 %). Slednji je že od leta 2015 v porastu.

Slika 21: Spremembe prirasta govedi v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2021)

Razglasitev epidemije covid-19 in z njo povezane številne omejitve so v letu 2020 občutno zaznamovale trg z govejim mesom. Najbolj se je to odrazilo na zmanjšanju prodaje po nekaterih ustaljenih prodajnih poteh, kot so gostinstvo in turizem ter številne ustanove s ponudbo hrane, kar je privedlo do pritiska na druge prodajne poti ter skladiščenje, posledično pa do pomembno nižjih odkupnih cen. Omejitve v začetku leta 2021 in pa nakopičene zaloge so pustile močan negativen pečat na domačem trgu z govejim mesom tudi v prvi polovici leta 2021, medtem pa je zunanja trgovina z živimi živalmi potekala nemoteno.

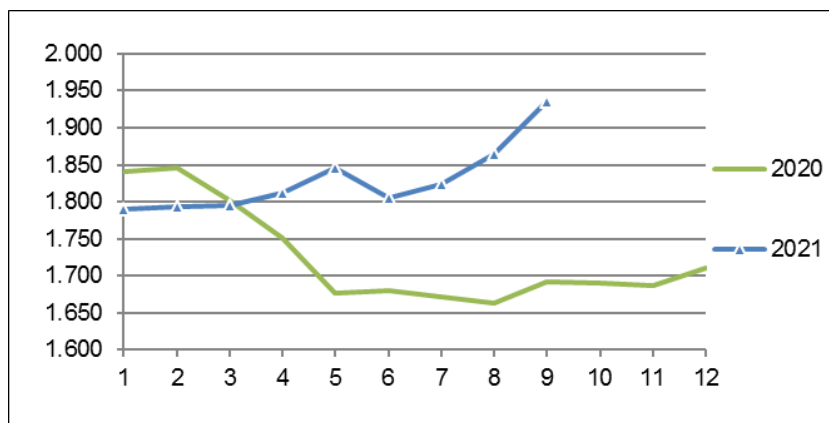
Na podlagi do zdaj znanih podatkov zunanje trgovine (prvih osem mesecev leta) se bo število izvoženih živali v letu 2021 ponovno nekoliko povečalo. V primerjavi z letom 2020 bo izvoz po oceni večji za okoli 4 %. Za podoben odstotek pa bo večje tudi število uvoženih živali.

V letu 2021 je bil, kljub težavnim razmeram za pridelavo krme, stalež govedi stabilen. Na podlagi podatkov desetih mesecev leta 2021 Registra govedi ocenjujemo, da bo število govedi konec leta ostalo na ravni leta 2020, so pa med kategorijami opazne spremembe. Več je bilo bikcev in telic do 1 leta ter telic od 1 do 2 let, nekoliko manj pa bikcev od 1 do 2 let. Med plemenskimi živalmi je bilo več telic za pleme od 1 do 2 let, manj pa telic starejših od 2 let, kar je glede na povečano število krav tudi pričakovano. Po ocenah bo večje število krav posledica večjega števila krav dojlj, medtem ko bo število krav molznic po trenutnih ocenah podobno kot leta 2020.

Na podlagi trenutnih podatkov Evropske komisije se bodo v letu 2021 cene govejega mesa v večini držav članic EU zvišale. Povprečna cena v EU za goveje meso za obdobje januar-oktober 2021 je bila višja za okoli 9 %, zaradi nadaljevanja trenda rasti pa se pričakuje še nekoliko povišanje povprečnih cen. Med državami članicami EU, kjer se je cena mladih bikov nadpovprečno zvišala so Poljska, Nizozemska, Irska in Nemčija. Povprečna cena pa se je znižala le na Slovaškem in v Grčiji, ki sicer v EU ne veljata za pomembni proizvajalki.

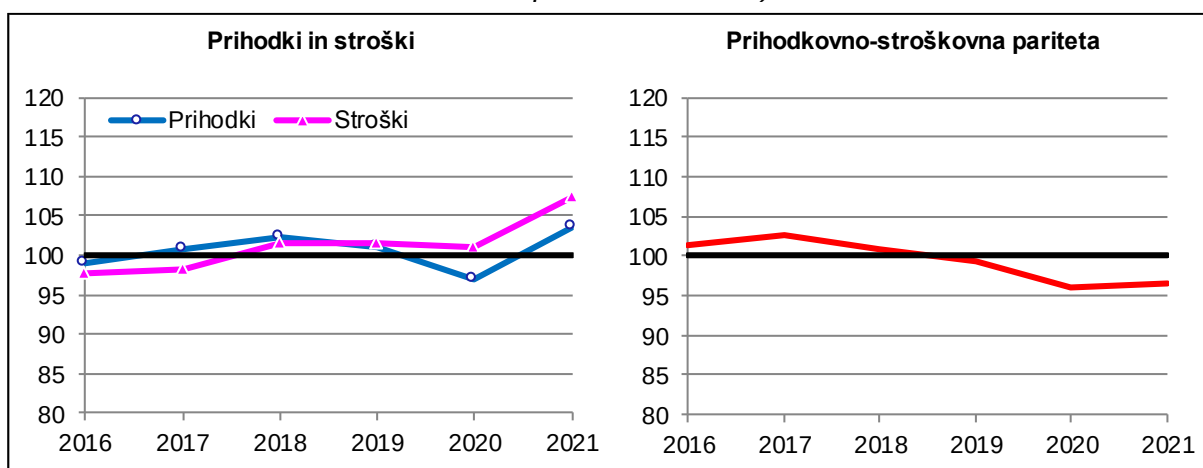
Slika 22: Odkupne cene mlade pitane govedi (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021

Vir: SURS

Cene govejega mesa v Sloveniji po navadi sledijo trendom gibanja cen v nekaterih zahodno evropskih državah in tudi v letu 2021 bo tako. Po izrazito nizkih cenah v letu 2020 in stagnaciji cen v prvi polovici leta 2021 so se odkupne cene začele povečevati. Na podlagi razpoložljivih podatkov pričakujemo, da se bo trend zviševanja nadaljeval tudi v jesenskih mesecih. Iz navedenega ocenjujemo, da bodo odkupne cene na povprečni letni ravni višje za okoli 9 %.

Slika 23: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju govedu (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS

Kljub višjim cenam kot leto prej so se slabe razmere za prirejo govejega mesa nadaljevale tudi v letu 2021. Razlog je v povečanju stroškov prireje. Po modelnih ocenah bodo skupni stroški prireje mesa mladega goveda za približno 7 % večji kot v letu 2020. Najbolj bosta k temu pripomogla večji strošek krme (+13 %), od tega doma pridelana krma 7 %, ter strošek amortizacije (+8 %). Večja bosta tudi strošek dela (+3 %) in pa strošek najetih storitev

(+1 %). Nekoliko manjši kot leto prej pa bosta strošek telet za pitanje ter strošek zavarovanja (dvig stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij).

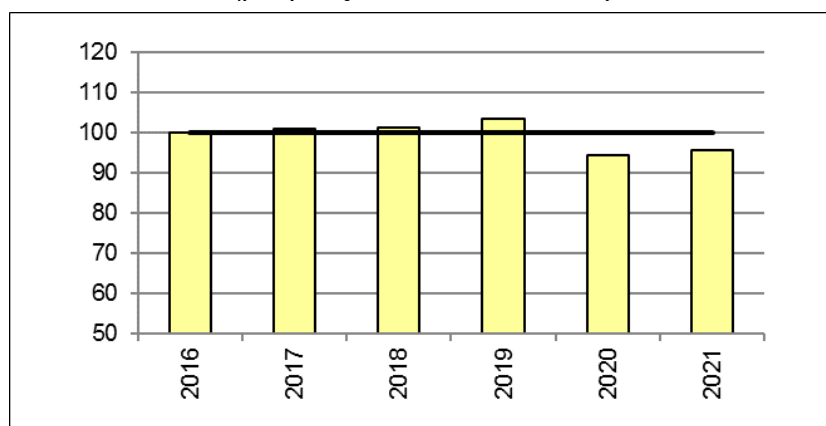
Za podoben odstotek kot porast stroškov reje bo večja tudi vrednost proizvodnje. K temu bo poleg večje povprečne odkupne cene govejih pitancev (+9 %) doprinesla tudi večja vrednost gnoja, medtem ko je vrednost subvencij manjša za okoli 4 %. Tako bo prihodkovno-stroškovna pariteta v letu 2021 malenkost boljša kot v letu prej, a še vedno opazno pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Ublažitev poslabšanja ekonomskega položaja v prireji govejega mesa pa so blažila finančna nadomestila, ki so bila upravičenim rejcem govede izplačana za omilitev posledic drugega vala epidemije covid-19 (skupaj je bilo v mesecu avgustu 2021 izplačanih 6,9 mio EUR).

8.9 Meso prašičev

Na podlagi razpoložljivih podatkov ugotavljamo, da se je obseg prireje prašičjega mesa v letu 2021 nekoliko povečal, a je še vedno opazno manjši kot v obdobju let 2016–2020. Prav tako lahko na letni ravni pričakujemo, da bo skupna masa v slovenskih klavnicah pridobljenega mesa prašičev na podobni ravni kot v letu 2020. Na podobni ravni kot leto prej bosta tudi skupno število zaklanih prašičev in povprečna masa. Ob podobni ravni zakola doma je razlog rahlega povečanja skupnega obsega prireje opazno večji izvoz pitovnih živali. Nasprotno pa bo uvoz živih živali, tj. pujskov za nadaljnje pitanje v letu 2021 manjši kot leto prej, kar je bilo ob visokih cenah mesa prašičev in manjši ponudbi pujskov za izvoz tudi pričakovano.

Slika 24: Spremembe prirasta prašičev v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2016–2020 = 100)

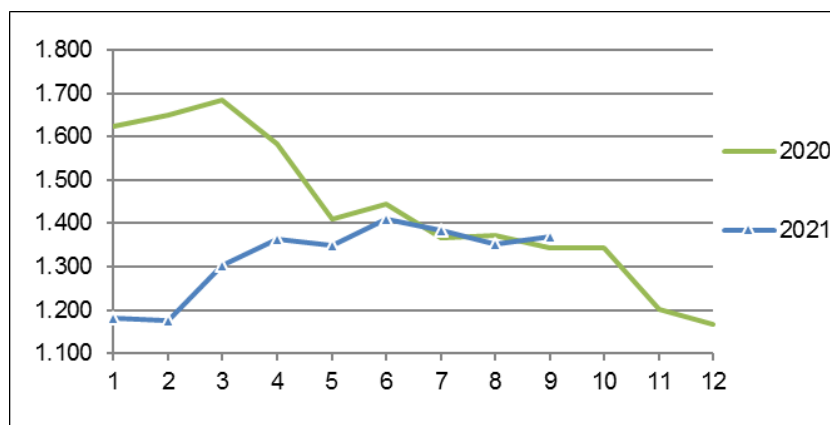
Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2021)

Izrazit porast odkupnih cen prašičev v drugi polovici leta 2019, ki ga je povzročilo širjenje prašičje kuge (posledično je prihajalo do zapiranja trgov, omejevanja obsega prireje ter trgovanje s prašiči in prašičjim mesom) se je nadaljeval do marca 2020. Z marcem 2020 se je začel trend padanja odkupnih cen prašičev za zakol v EU. Padec cen se je zaustavil v začetku leta 2021. Sledila je rast cen do sredine poletja, nato pa se je trend gibanja cen ponovno obrnil navzdol. Po pričakovanjih se bo cena zniževala še do konca leta 2021, zaradi česar bo povprečna odkupna cena prašičev za okoli 8 % nižja kot v letu 2020.

Do znižanja odkupnih cen je prišlo skoraj v vseh državah članicah EU, le na Švedskem bo povprečna odkupna cena po do sedaj znanih podatkih višja. Na podlagi podatkov za deset mesecev leta 2021 bo povprečna odkupna cena prašičev v EU za 12 % nižja kot v enakem obdobju leta 2020. Na avstrijskem trgu, po katerem se slovenska mesnoprredelovalna

industrija najbolj zgleduje, se je cena prašičev v letošnjem letu gibala zelo podobno kot v Sloveniji. Tako kot že leto prej je bila vseskozi nižja od slovenskih cen (v povprečju za 3 %).

Slika 25: Odkupne cene pitanih prašičev (do 150 kg; živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021

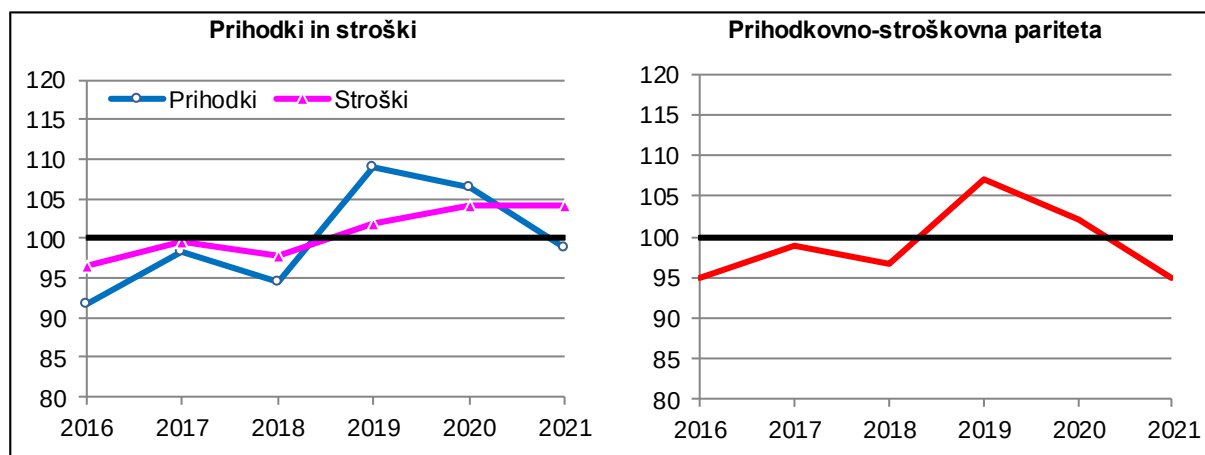

Vir: SURS

Na podlagi modelnih kalkulacij ocenjujemo, da bodo v letu 2021 skupni stroški prireje prašičev ostali na podobni ravni kot leto prej. Tako pri rejcih, ki krmo pretežno kupujejo in tudi tistih, ki jo pridelajo sami, raven skupnih stroškov že drugo leto zapored ostaja izredno visoka, to je 4 % nad povprečjem obdobja let 2016–2020. V zadnjem desetletju je bila nekoliko višja raven stroškov le v letu 2013, a je bila zaradi višjih odkupnih cen ekonomika pitanja prašičev nekoliko boljša.

Kljub podobnosti na ravni skupnih stroškov, pa so se posamezni stroški med letoma 2020 in 2021 intenzivno spreminjali. Tako se je strošek krme v primerjavi z letom 2020 povečal za okoli 10 %, medtem ko se je strošek vhlavljenih pujskov zmanjšal za okoli 9 %. Oba stroška predstavljata v skupnih stroški okoli 40-odstotni delež. Večji kot leto prej so bili v letu 2021 tudi strošek amortizacije (+8 %), strošek dela (+3 %) in za odstotek strošek najetih storitev. Zaradi dviga stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij in manjše vrednosti vhlavljenih pujskov pa se je strošek zavarovanja zmanjšal.

Slika 26: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju prašičev – kupljena krma (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS

Predvsem zaradi zmanjšanja odkupnih cen in posledično manjše vrednosti proizvodnje (kljub večji vrednosti gnoja kot stranskega proizvoda) se bo prihodkovno-stroškovna pariteta močno poslabšala. V primerjavi s povprečjem obdobja let 2016–2020 bo slabša za 5 %, razmere pa bodo podobno slabe kot že v letu 2016.

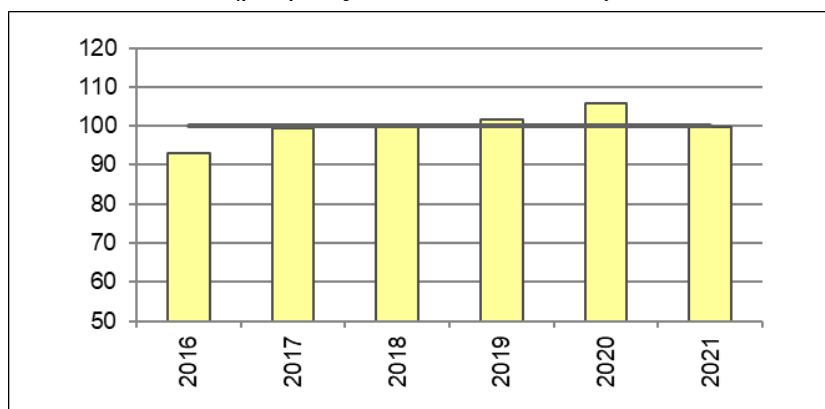
Ublažitev poslabšanja ekonomskega položaja v prašičereji bodo blažila finančna nadomestila, ki so bila upravičenim rejcem prašičev izplačana iz proračuna zaradi negativnih posledic drugega vala epidemije covid-19 (izplačana med majem in junijem 2021, v skupnem obsegu 3,3 mio EUR).

8.10 Perutninsko meso

Začasni podatki o zakolu perutnine v klavnicah za leto 2021 kažejo, da bo po prvih ocenah zaklano manjše število perutnine kot v letu 2020. V slovenskih klavnicah bo tako posledično manj pridobljenega perutninskega mesa (–4 %).

V letu 2021 bosta uvoz in izvoz števila živih živali ostala na podobni ravni kot v predhodnem letu. Tako bo po prvih ocenah prirast perutnine v letu 2021 manjši (za slabih 6 %) kot v letu prej in bo tako na ravni povprečja zadnjih petih let.

Slika 27: Spremembe prirasta perutnine v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2016–2020 = 100)

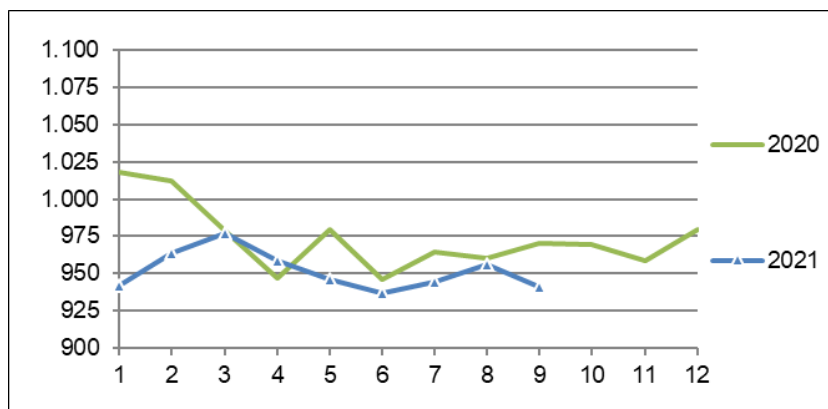

Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2021)

Priraja mesa perutnine je vseskozi močno vpeta v mednarodni trg. Zaradi industrijskega tipa proizvodnje in velikega deleža, ki ga v strukturi stroškov predstavlja krma, se odkupne (in tržne) cene perutnine oblikujejo pod močnim vplivom cen surovin za krmo. V začetku leta 2021 je zvišanju cene soje in koruze sledilo tudi zvišanje odkupne cene pitovnih piščancev, ki pa se je do poletja znižala. V poletnih mesecih se cene pitovnih piščancev običajno znižajo, kar sovпада z žetvijo pšenice in zaključkom letine soje na južni polobli, vendar tega učinka v letu 2021 ni bilo zaznati. Visoka raven cen surovin za proizvodnjo krmnih mešanic, ki je zaznamovala konec leta 2020, se bo po prvih ocenah ohranila preko celotnega leta 2021 in vse do sredine leta 2022.

Začasni podatki dveh podatkovnih baz (ARSKTRP-TIS in SURS) za posamezne mesece kažejo različno intenzivnost in smer spreminjanja odkupnih cen pitovnih piščancev. Podatki ARSKTRP-TIS ob nihanju mesečnih cen kažejo na porast povprečne letne odkupne cene piščancev. Ravno nasprotno pa kažejo ocene SURS za leto 2021. Ta napoveduje, da bo povprečna letna cena nižja za okoli 2 % in bo tako dosegla najnižjo raven po letu 2007.

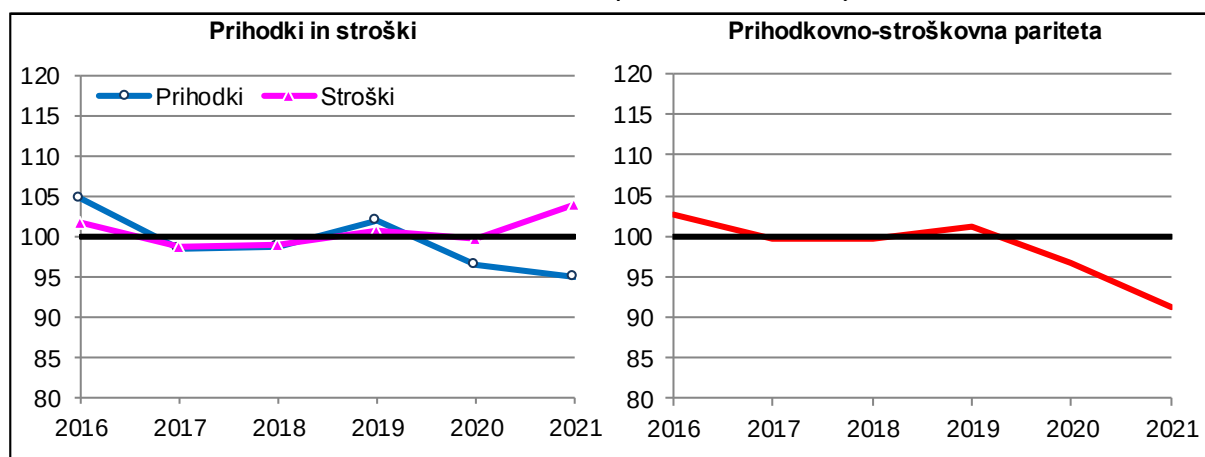
Slika 28: Odkupne cene pitanih piščancev (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021

Vir: SURS

Po prvih ocenah, modelne kalkulacije nakazujejo, da se bodo skupni stroški prireje piščančjega mesa v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 povečali za okrog 4 %. Za okrog 8 % se bodo povečali stroški amortizacije, krme in zavarovanja, večji pa bo tudi strošek dela (+3 %). Nasprotno se bo strošek enodnevnih piščancev zmanjšal (–2 %).

Slika 29: Osnovni ekonomski kazalci pri pitanju piščancev (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS

Zaradi nižje odkupne cene bo manjša tudi vrednost prireje piščančjega mesa, in sicer za nekaj manj kot 2 %. Zaradi povečanja stroškov reje in zmanjšanja odkupne cene pitovnih piščancev se bo v letu 2021 prihodkovno-stroškovna pariteta občutno poslabšala in bo najslabša v zadnjih letih.

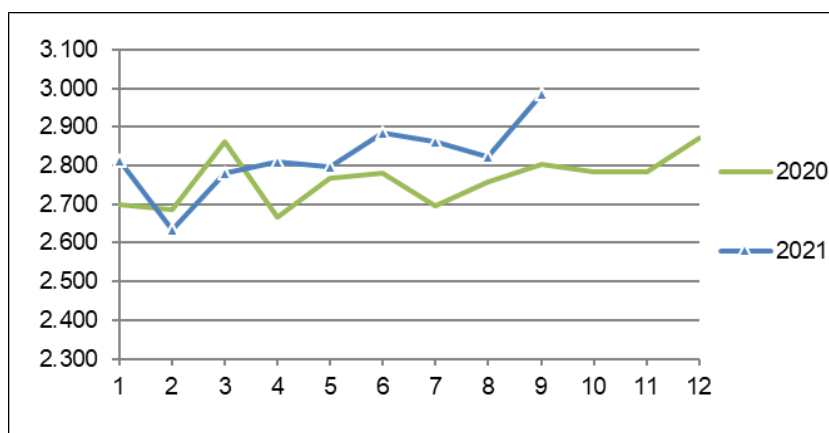
8.11 Meso drobnice

O reji drobnice med letom ni nobenih podatkov, ki bi omogočali dovolj zanesljivo oceno obsega prireje. Podatki o odkupu in zakolu v klavnicah, ki so edini na voljo, za drobnico niso reprezentativni, saj je večina domače prireje mesa pridobljena z zakolom na gospodarstvih (preko 90 % skupnega letnega zakola), o katerem pa med letom ni podatkov.

Kljub temu pa na podlagi zbranih informacij ocenjujemo, da bo konec leta 2021 stalež drobnice in tudi prirast mesa drobnice ostal na podobni ravni kot v letu 2020.

Težav s prodajo, s katerimi so se v letu 2020 zaradi preprečevanja širjenja bolezni covid-19 soočali rejci drobnice v pozno spomladanskih in poletnih mesecih, v letu 2021 ni bilo. Odkup jagnjet bo tako ponovno na ravni odkupa v letih 2018 in 2019.

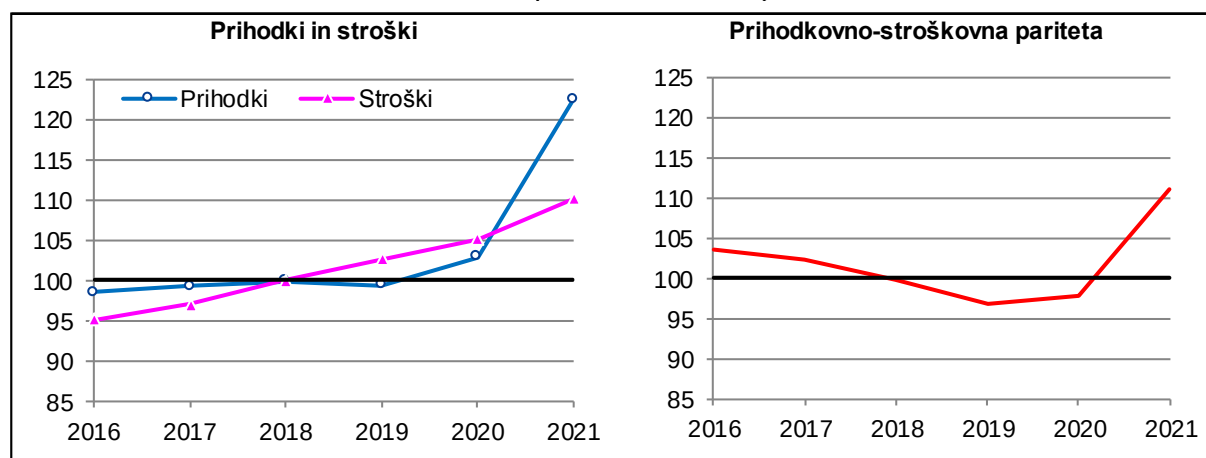
Slika 30: Odkupne cene jagnjet (živa masa; EUR/t) po mesecih; 2020 in 2021

Vir: SURS

Po prvih ocenah bodo ekonomske razmere za rejo drobnice v letu 2021, kljub ponovnemu povečanju skupnih stroškov (+5 %), občutno boljše kot leto pred tem, saj so se prihodki izrazito povečali. Razlog povečanja je podvojitev prihodka iz naslova subvencij (v letu 2021 so rejci drobnice upravičeni do proizvodno vezanega plačila), v manjši meri pa tudi zaradi 4-odstotnega povečanja prodajne cene jagnjet.

Slika 31: Osnovni ekonomski kazalci pri prireji jagnjet (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS

Med skupnimi stroški bodo stroški blaga in storitev večji za 5 %. V okviru teh se bosta podražila krma (+8– %) in plemenske živali (+2 %), medtem ko bodo stroški zavarovanja zaradi povečanja stopnje sofinanciranja zavarovalne premije manjši (–27 %). Večji kot v letu prej bo v letu 2021 tudi strošek amortizacije (+8 %) ter strošek dela in kapitala (+4 %).

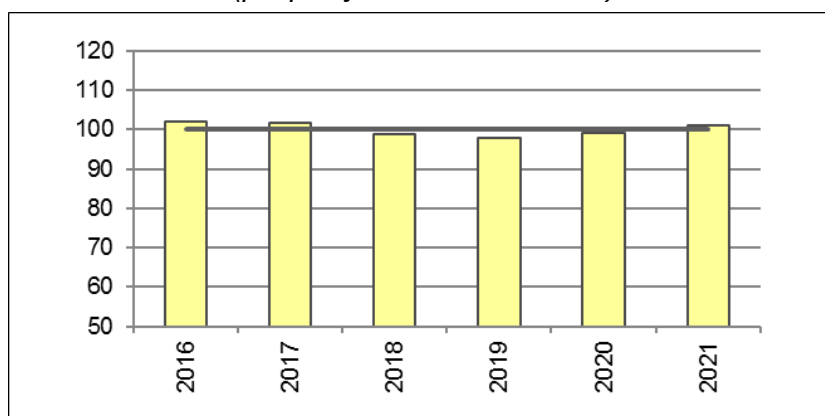
Vrednost proizvodnje pri vzreji jagnjet bo v letu 2021 za okoli 19 % večja kot v predhodnem letu, kar ob manj intenzivnem povečanju stroškov pomeni občutno izboljšanje razmer za rejo drobnice.

Poleg uvedbe proizvodno vezanega plačila za rejo drobnice, ki je izboljšal položaj prireje, so bili rejci drobnice upravičeni tudi do finančnih nadomestil zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19. Iz tega naslova je bilo upravičenim rejcem drobnice skupaj izplačanih 0,7 milijona EUR finančne pomoči.

8.12 Mleko

Trenutno razpoložljivi podatki o odkupu mleka za leto 2021 (ta predstavlja okoli 90 % celotne prireje mleka) kažejo, da je bilo v prvih devetih mesecih odkupljeno več mleka kot v enakem obdobju leta 2020. Za slab odstotek pa bo po do sedaj znanih podatkih manj krav molznic, čeprav podatki za konec leta 2021 kažejo na povečanje števila vseh krav.

Slika 32: Spremembe proizvodnje mleka v obdobju 2016–2020 in ocena za leto 2021 (povprečje 2015–2019 = 100)

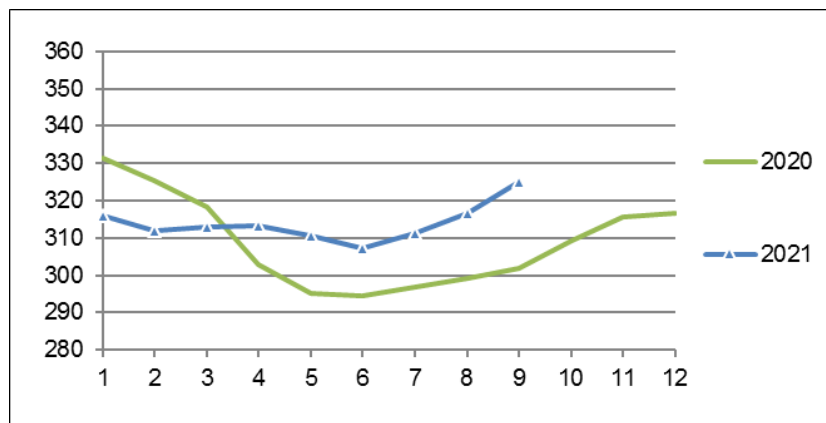
Vir: SURS, KIS (preračuni in ocena 2021)

Tako na letni ravni pričakujemo, da se bo prireja mleka v primerjavi z letom prej povečala za okoli 2 %, količina namolzenega mleka pa bo v letu 2021 znašala okoli 642 milijonov litrov.

Znotraj organiziranega odkupa mleka bo v letu 2021 delež odkupa slovenskih mlekarne ponovno nekaj manjši (za približno 3 %) in bo znašal približno 71 %. Glede na to, da so zaradi epidemije covid-19 tuje mlekarne (predvsem) v spomladanskih mesecih leta 2020 odkupile za četrtno manj slovenskega mleka, so umiritve razmer in pa ponovno večji delež odkupa pričakovani.

Trend rasti odkupne cene mleka v drugi polovici leta 2019 se je konec leta ustavil. Z januarjem leta 2020 se je cena začela zniževati, dodaten pritisk na cene pa se je zgodil v aprilu in maju, ko so mlekarne nepričakovano večji odkup, zmanjšanje prodaje in povečanje zalog kompenzirale z znižanjem odkupnih cen. Z umiritvijo razmer v juniju so nato začele odkupne cene počasi rasti.

Slika 33: Odkupne cene mleka po mesecih (EUR/t); 2020 in 2021

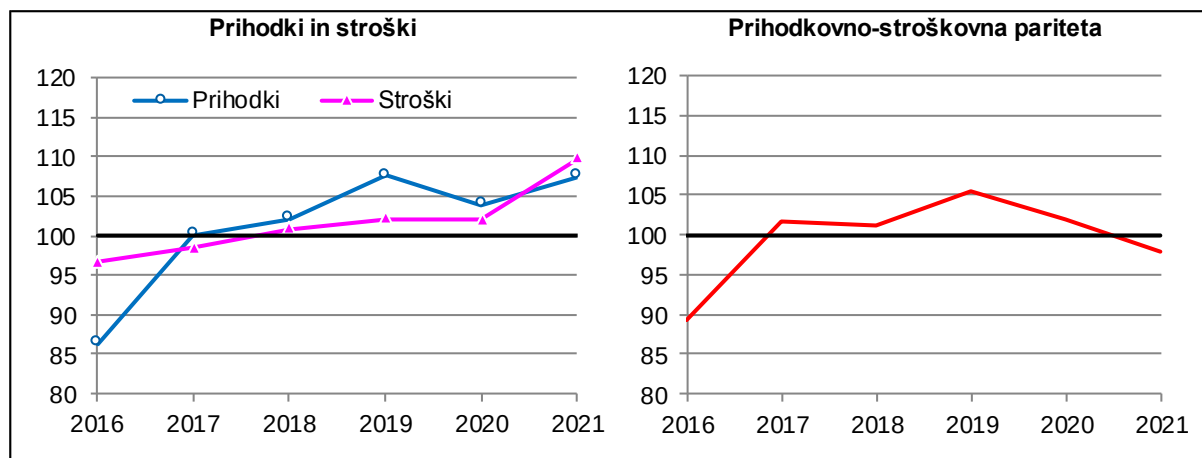

Vir: SURS

Trend rasti, sicer počasen, se je nadaljeval tudi v jesenskih mesecih leta 2020, nato pa je sledila stagnacija vse do poletja leta 2021. Ob pričakovanem nadaljevanju rasti odkupnih cen mleka bo povprečna letna cena v odkupu za okoli 3 % višja od povprečja cen leta 2020.

Enako kot pri ostalih živinorejskih panogah, se bodo tudi stroški prireje mleka v primerjavi z letom 2020 opazno povečali. Po modelnih ocenah bodo na povprečni letni ravni leta 2021 večji za okoli 8 %.

Slika 34: Osnovni ekonomski kazalci pri prireji mleka (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS

Med stroški prireje bodo stroški materiala in storitev večji za okoli 9 %. Znotraj teh se bo najbolj podražila krma (+14 %), za 9 % pa bo večji tudi strošek plemenskih telic. Nekoliko dražje bodo tudi najete storitve, medtem ko bo zaradi povečanja stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij strošek zavarovanja manjši. K porastu stroškov reje v letu 2021 bo prispeval tudi večji strošek amortizacije (+8 %).

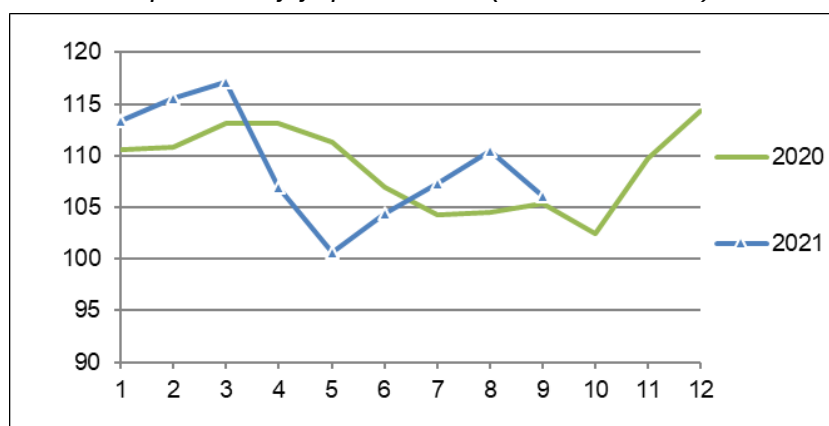
Višja raven odkupne cene mleka v letu 2021 in povečanje vrednosti stranskih proizvodov (vrednost izločene krave, telet in gnoja) ne bosta pripomogla k izboljšanju stanja v prireji mleka. Povečanje skupne vrednosti proizvodnje (+4 %) bo namreč v primerjavi s povečanjem stroškov prireje manj intenzivno, kar že drugo leto zapored pomeni poslabšanje stroškovno-prihodkovne paritete. Razmere za prirejo mleka bodo v letu 2021 za dobrih 7 odstotnih točk slabše kot v dobrem letu 2019 in za okoli 2 % pod ravniyo povprečja obdobja let 2016–2020.

8.13 Jajca

Za trg jajc so med letom na voljo le podatki o odkupu jajc (konzumnih in valilnih), katerih zajem je majhen (praviloma pod 50 %). Na podlagi informacij s terena ocenjujemo, da bo ob koncu leta število nesnic za 7 % večje kot v enakem obdobju leta prej.

Po začasnih ocenah se bo tako v letu 2021 skupna prireja jajc povečala in bo v primerjavi s predhodnim letom večja za okoli 5 %. Odkupne cene konzumnih jajc so bile v prvih mesecih leta 2021 v rahlem porastu, čemur je sledilo opazno znižanje cen v aprilu in maju. Trend zniževanja cene jajc se je nato obrnil navzgor. Cena jajc se je tako kljub vmesnemu nihanju zviševala in bo po ocenah za leto 2021 v povprečju višja za slab odstotek.

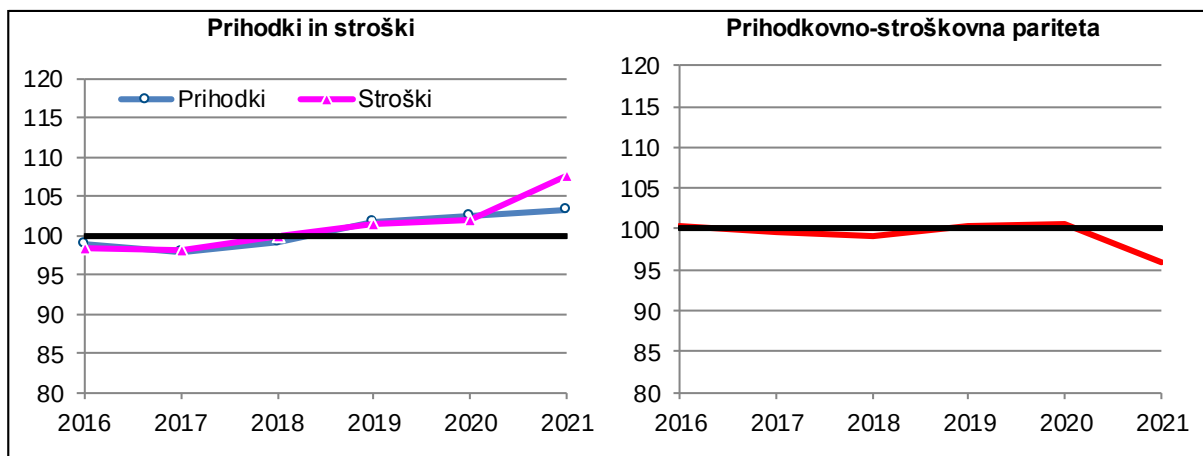
Slika 35: Odkupne cene jajc po mesecih (EUR/000 kosov); 2020 in 2021

Vir: SURS

Ekonomske razmere pri proizvodnji jajc bodo v letu 2021 slabše kot v letu prej, saj se bodo po modelnih napovedih povprečni stroški prireje povečali za okoli 5 %, medtem ko bo odkupna cena le malenkost višja kot v letu 2020.

Slika 36: Osnovni ekonomski kazalci pri proizvodnji jajc (indeks povprečja 2016–2020 = 100; 2021: predhodna ocena)

Vir: KIS

Rezultati modelnih kalkulacij kažejo, da bodo skupni stroški reje nesnic v letu 2021 višji kot leto pred tem. Med stroški, ki so se povečali najbolj, odstopata strošek krme in strošek amortizacije. Prvi bo za okoli 11 %, drugi pa za okoli 8 % večji kot v letu 2020. Stroški dela in kapitala bodo ostali na ravni predhodnega leta, medtem ko bodo cene jarkic v primerjavi z

letom 2020 v povprečju nižje za okoli 1 %. Če so bili v pririji jajc prihodki in stroški v zadnjih nekaj letih na podobni ravni, pa se bo prihodkovno-stroškovna pariteta pririje jajc zaradi hitrejše rasti stroškov od spremembe odkupne cene v letu 2021 opazno poslabšala.

9 LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 23.11.2021)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije), 2021:

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1-24; 8-mestna) (mesečni podatki),

Prve objave s področja Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo.

- Površine poljščin, Slovenija, 2021 - začasni podatki. Prva objava, 28.9.2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9868> (12.10.2021)

- Pridelek zgodnjih posevkov in zgodnjega sadja ter pričakovani pridelek pomembnejših poznih posevkov, Slovenija, 2021- začasni podatki. Prva objava, 28.9.2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9869> (8.11.2021)

- Pričakovani pridelki poznih posevkov, sadja in grozdja, Slovenija, 2021 - začasni podatki. Prva objava, 28.10.2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9930> (8.11.2021)

- Indeksi cen in odkup kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih, Slovenija, september 2021 - začasni podatki. Prva objava, 12.11.2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9955> (12.11.2021)

- Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, september 2021 - začasni podatki. Prva objava, 12.11.2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9952> (12.11.2021)

SI-STAT podatkovni portal.

- Različne objave s področja Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo ter drugih področij

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp>

Eurostat, 2021:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, ekonomski računi za kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

European Commission (Evropska komisija), 2021:

Market overviews. Animal products, Plant product and Fruit and vegetables. 2021.

<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-overview-sector#documents> (15.11.2021)

Agri-food markets. Prices. Monthly Market Prices. Last update 15.11.2021.

<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardPrice/DashboardMarketPrices.html>

(15.11.2021)

Cereals market situation. Committee for the Common Organisation of Agricultural Markets, 29 October 2021. EU Crops Market Observatory – Cereals. EU Market Observatories.

<https://circabc.europa.eu/sd/a/98826879-f6a2-4931-b2fc-4780ee466338/cereals-market-situation.pdf> (15.11.2021)

Oilseeds and Protein Crops market situation. Committee for the Common Organisation of Agricultural Markets, 29 October 2021. EU Crops Market Observatory - Oilseeds and protein crops. EU Market Observatories.

<https://circabc.europa.eu/sd/a/215a681a-5f50-4a4b-a953-e8fc6336819c/oilseeds-market%20situation.pdf> (10.11.2021)

Short-term outlook for EU agricultural markets in 2020. (Autumn 2020). 2020. European Commission.

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/short-term-outlook-autumn-2021_en.pdf (15.11.2021)

DG AGRI. 2021. Cereals, Oilseed. Last update: 29 October 2021

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/production/production-sector/plant-products_en (15.11.2021)

Drugi podatki, 2021:

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

- *Tržno informacijski sistem (Tržna poročila).*

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila/>

- *Pšenica, odkup v času žetve 2021.*

<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/ARSKTRP/SKT/TIS/PSENICA-Odkup-v-casu-zetve-2021.doc> (23.11.2021)

- *Novice.*

<https://www.gov.si/novice/?date=&org%5B%5D=48> (25.11.2021)

Modelne kalkulacije KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

https://www.kis.si/Standardni_nabor_1 (25.11.2021)

2) Drugi viri

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2020. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2020.htm>
(9.11.2021)

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2021. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2021.htm>
(9.11.2021)

North-Western European Potato Growers Foundation. NEPG Press release September 2021. 2021.

NEPG new harvest estimation at 22,4 million tons.

<http://nepg.info/wp-content/uploads/2021/09/210903-NEPG-press-release-GB.pdf> (11.11.2021).

IGC. Grain Market Report, Highlights (GMR 526 – 21 October 2021). 2021. London, UK.

<https://www.igc.int/en/default.aspx> (17.11.2021)

MKGP. Program razvoja podeželja.

<https://skp.si/>

Podatki o izvajanju Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 do 31.8.2021.

Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: delovno gradivo.

UMAR. 2021. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2021. Ljubljana, marec 2021. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_2021/Pomladanska_napoved_2021-splet_01.pdf

(11.11.2021)

UMAR. 2021. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2021. Ljubljana, september 2021. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/jesen/2021/JNGG_2021_splet.pdf

(11.11.2021)

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si